

וטהר לבנו

זיכרונות וזיכרונות

וארא

תרומת העלוניס

לעילוי נשמת

הרב יהודה דב בן הרב שלמה

ולהצלחת התורס החשוב שחפץ בעילוס שמו

ד"ר אהרן קרען ז"ל אב"ד י"ג אב תש"פ
לשם תורה ודבוקה וצדקה וחסד
ב"ר יעקב

עזר והשתתף בהדפסת מהדורה חדשה של ספרי "וטהר לבנו"

שמרון שר התורה רבי חיים קנייבסקי מעיד

הספר "מעורר מאוד"

ליראת שמים, למידות טובות, וללימוד תורה

ומרן שר התורה, בקבלתו הספרים שר כמה פעמים בהתלהבות:

"וטהר לבנו בתורתך ודבק לבנו במצוותך ויחד לבנו לאהבה וליראה את שמך"
נוסח שלא נמצא בסידורי התפילה ובמקורות

וטהר לבנו - 6 כרכים לחיזוק וזיכוי הרבים

לתרומה והנצחות, ולדמי קדימה כ 150 ₪ לסט, אנא פנו:

יוחנן ריינר 0527120333 106855@gmail.com

"העתירו בעדי" אנא אני זקוק לתפילות שלכם שאזכה להדפיס את ספר, ואשמח שתזכה ששמך ושם יקיריך יחרטו בספרים שמקדשים נשמות עם ישראל במהדורה החדשה של ספרי "וטהר לבנו" 6 כרכים על התורה ומועדים,

ובס"ד אזכה לניסים גלויים וברחמי הקב"ה יתן חן הספר על צדיקים שיתרמו להדפסת הספרים, וכן שיקנו אותו רבים בקנייה ע"י הרשמה מראש - 150 ₪. ונזכה יחד להגדיל תורה ולהאדירה בקרוב אמן ואמן.

וטהר לבנו – וארא

”וידבר ה' אל משה” – עבודת ה' של משה רבינו

ואולי יש לחדש, כי הנה משה קיבל במשך חייו תואר כבוד על פי עדות ה', שהוא **העניו מכל האדם**, ואולי זה היה **עיקר ניסיונו ועבודתו**, וכפי ששמעתי מהאדמו”ר **מקאליב זצ”ל** על הפסוק **”וירד משה אל העם”**, שלמרות גדלותו לא שכח את פשוטי העם, שזה חלק ממידת הענווה, **ואדרבא**, דווקא בגלל שמשה נולד מושלם, ככה קשה יותר לשמור על הענווה.

ואכן משה כבר בתחילת דרכו השתמש במידת הענווה, ואמר לה' **”מי אני”** שתשלח אותי לפרעה!! וה' ענה לו **”אהיה עמך”**, וכפי שמפרש השפת אמת, שמשה רצה וביקש שכל השליחות תהיה מאה אחוז בכוח בורא עולם בלי אחוז קטן של משה רבינו.

וכל זה כאמור מחמת ענוותנותו הגדולה, שהאמין שאין בו כוח עצמי אלא כל כוחו הוא מתנת בורא עולם שנתן לו, ואדם אחר עם מתנות כאלו מה' בוודאי היה מצליח הרבה יותר ממנו.

ללמדנו, שאם יש בנו כוחות נפש ומעלות שקיבלנו מבורא עולם, חייבים אנו מצד אחד לנצלם כראוי שלא יהיה בל תשחית לכוחות וליכולות שבורא עולם נתן לנו ונטע בתוכנו.

אבל מצד שני, חייבים אנו לנהוג בענווה, שלא נתגאה בגלל מתנות שקיבלנו מבורא עולם, ואדרבא עלינו להרגיש כי אחר היה מנצל יותר טוב מאתנו את המתנות שקיבלנו, כמו המשפט שצעקו עלי לאחר שהוצאתי את ספרי וטהר לבנו על הפרשה, **”יוחנן” איפה היית כל השנים!!! וזה באמת כואב לי מאוד!!! ועל זה יש לי לבכות כל החיים, ולהתבייש!!! וצביטה בלב צריכה להיות לנו, למה!!! למה לא השקענו יותר בזמן ובאיכות לנצל את הכוחות שקיבלנו מבורא עולם, וככה נגדל בענווה ולגדולים באמת בתורה וביראת שמים ובמידות טובות אמן ואמן.**

”וידבר ה' אל משה” – המשך

ואולי בדרך אפשר יתכן שמשה צודק בטענתו רק על כמעט 100 אחוז שבא להגן על עם ישראל, אבל הקדוש ברוך הוא הוכיחו על שבריר שבשבריר שבאחוז הבודד שבו הוא נפגע אישית, וטען למה שלחתיני?? וכמובן שאין לנו שום שמץ במושגים של גדולי האומה ונביא הנביאים.

ויתכן שזו הייתה הסיבה למחשבה הראשונה שביקשה מידת הדין לפגוע בו, כי עיקר עבודת משה היא על הענווה, ולכן על נימה קלה שבקלה של חוסר ענווה היה עליו להקפיד מאוד וללמוד מהנהגת האבות הקדושים, שלא נפגעו למרות ההבטחות.

שהרי ה' מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה, דק מן הדק, למרות שלאדם מהשורה זה נראה כמצווה מושלמת, עדיין ה' שולף חוט דק של שבריר דק מן הדק מתוך אחוזון בודד של לא לשם שמים מתוך כמעט 100 אחוז של לשם שמים, והיות ועיקר טענתו היה להגנת עם ישראל לכן בסופו של דבר משה לא נענש.

הוספה חשובה

עליכם וישפוט”, ואף הוא מקפיד ואומר **”ומאז באתי אל פרעה”**, אמר לו הקב”ה **”אני הכתבתי עליך שאתה עניו ואתה מקפיד על דברי באותה שעה בקשה מדת הדין לפגוע בו”**.

שאכן הטענה נגד משה הייתה שהרי בורא עולם העיד עליו שהוא עניו ואיך יתכן שבגלל דתן ואבירים הרשעים ערבבו את דעתו שלכן טען בהקפדה לפני בורא עולם?? הרי מפורש שדווקא על עניין הענווה נתבע משה רבינו!!

אז אם אצל צדיקים ה' מוצא פירור ואבק שלא לשם שמים מתוך כמעט 100 אחוז מושלם שכן לשם שמים, כ”ש אנחנו שרוקים אנו מלשם שמים, בושה תכסה פנינו, כמה אחוזים לשם שמים יש במצווה שאנחנו עושים, וכמה לשם עצמינו?? ואפילו בעת כתיבת שורות אלו בושה מכסה פני, וכי אני עצמי כמה באמת לשם שמים יש במטרת הכתיבה שלי?? אבל בכל זאת אני ממשיך וכותב, כי התועלת שיש לי לחזק את עצמי ואולי גם אחרים גדולה היא, על עצמי ודאי, ומתוך שלא לשמה בא לשמה, אבל תפילתי שבעזרת השם אזכה לצמצם את האחוזים שהם לא לשם שמים, ולהגיע לידי כך שהכל יהיה באמת ובתמים לשם שמים, וטהר ליבנו לעבודך באמת.

מאוד יותר משאר המצוות: **”ויאמר משה”**, פירוש שאני נוהר במידת הכנעה ושפלות מאוד - במידת הענווה!! וזה בדיוק כפי שכתבי בתחילת הפרשה וברוך ה' שזיכני לכוון לדעתו הגדולה והעצומה והקדושה של בעל הנועם אלימלך!!!

וממשיך הנועם אלימלך ומפרש: **”ויאמר השליכהו ארצה”**, פירוש מה שאתה סובר שאתה תקנת את המידה, צריך אתה להשליך ארצה המחשבה הזאת, שכן דרך בני אדם כשאחוזים באיזה מדה והוא עומד בה במדרגה אחת הוא סובר שכבר תיקן

משה רבינו היה קדוש מבטן ומלידה, שבשעה שנולד התמלא הבית אור, וכשבתיה פתחה את התיבה, היא ראתה את השכינה אתו, ולמרות שהוא תינוק הוא בוכה בקול של נער, ולמרות שהוא תינוק הוא לא אוכל חלב ממצריות, רק מחלב ישראל!!! **וכשמשה גדל** ונהיה נער, במקום להשתעשע בארמון המלוכה, הוא יוצא לראות בסבל עמו העבדים, וגם ידע קבלה מעשית בגיל צעיר, שהרי על ידי שם המפורש הוא הרג את המצרי, ואיך ידע קבלה?? **יתכן** שהשכינה שהייתה אתו היא שלימדה אותו תורה שלא נשכחה ממנו.

ונשאלת השאלה, אי”כ איזה בחירה הייתה למשה? הרי הוא נולד צדיק מושלם, אז מה עבודת ה' העצמית שלו?? על מה הוא נלחם לתקן את עצמו בחייו?? **ויתכן לתרץ**, שעבודת ה' של משה הייתה לשמר הקיים, לשמור על הקדושה שקיבל!! שהרי ראינו את יוחנן כהן גדול ששימש 80 שנה בכהונה גדולה ובסוף נעשה צדוקי, כי לא פשוט לשמר את הקיים.

ללמדנו, שאם יש בנו כוחות נפש ומעלות שקיבלנו מבורא עולם, חייבים אנו מצד אחד לנצלם כראוי שלא יהיה בל תשחית לכוחות וליכולות שבורא עולם נתן לנו ונטע בתוכנו.

כתב רש”י: דבר אתו משפט – קשה, על שהקשה לדבר ולומר למה הרעתה לעם הזה, והנה במדרש שמות ה' כ”ב כתוב שכשטען משה לה' למה הרעתה?? **ביקשה מידת הדין לפגוע במשה** על עזות פניו כלפי הקב”ה, **וכיון שראה ה' שבשביל סבל ישראל טען זאת אז לא נענש על כך.**

ויש לתמוה, הרי מדובר בב”ד של מעלה, ולא איש ויתנחם, וה' יודע מחשבות אדם, אז מה היה המחשבה והראיה הראשונה של ה' במידת הדין, ומה הייתה הראיה והמחשבה הסופית של ה'??

והנה רש”י מפרש שה' הקפיד על משה שאמר **מאז באתי לדבר בשמך הצל לא הצלת**, כי טען למשה למה האבות הקדושים שקיבלו הבטחות לא התלוננו, ואילו אתה כן מתלונן?? **ולכאורה** לא מובן, שהרי מאחורי משה עמדו עם שלם שצעקו מסבל, ואילו אצל האבות המצב לא בער עד כדי כך, כי לא היה סבל של עם שלם מול עיניהם באותו רגע, אז מה הטענות כנגד משה?? **וכי** אינו צריך להגן על עם ישראל?

והיות ופנו אלי בעניין זה וטענו איך אפשר לכתוב כך על משה רבינו שהיה לו פגם דק שבדק בענווה, הרי התורה מעידה עליו שהוא עניו מכל האדם? ומשה עצמו אמר **”ונחו מה”** שהרגיש עצמו ככלום? וב”ה מצאתי דברי המדרש רבה ו' ב' שמבואר ממש בדומה לדברי, וזה לשון המדרש **”ארי”** בר סימון **”כי העושק יהולל חכם”** זה משה, **עושק** שעשקו אותו דתן ואבירים, **יהולל חכם - עירבבו אותו** ”ויאבד את לב מתנה” וכי תעלה על דעתך שהיה משה מתאבד? אלא הם שהקניטוהו ואמרו לו **”ירא ה'”**

ואחי הגדול ממני בשנים ובכל מעלה טובה הרה”ג ר' שאול ריינר שליט”א הביא ראייה גדולה לדברי על עבודת משה רבינו, מספר **”נועם אלימלך”** בפרשת בשלח ד”ה **”ואתה תרים מטך”**, שכתב שאי אפשר שכן אדם יהיה מושלם בכל המצוות בכל פרטי ודקדוקי המצוות, רק כשאדם נוהר במצווה אחת לעשותה בכל פרטיה ודקדוקיה התלויים בה זה הוא מסייע לו שהשם יתברך יהיה בעזרו לקיים כל המצוות, וזהו **”ויאמר אליו ה' מזה בידך”**, פירוש איזה מצווה אתה מחזיק בידך לזהר בה

וטהר לבנו – וארא

לכוון לדעתו הרמה שמשה רבינו היה לו עוד מקום להתעלות ולתקן במידת הענווה וההכנעה, ואסיים כסיום דבריו הקדושים שהשם יזכנו במהרה שזוכה כולנו לסודות עליונים ויקוים בנו (ישעי' יא, ט) ומלאה הארץ דעה, אמן.

כל המידה הזאת והוא שלם במידה זאת, ולא כן הוא!! אלא שצריך לעלות באותה מדה למדרגה גדולה הימנה!! וזהו "הרם את מטך", פירוש שתראה שתעלה במדרגת הכנעה להרים אותה לשורשה העליון, ונטה ידך על הים, רצה לומר שתראה להתגבר בכחך לבא לסודות העליונים הנקראים ים, וגם בזה עזרני ה'

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב

ולכן דווקא כשירדו למצרים אז התחברו כולם כאחד יחד עם יעקב, ואכן יעקב אבינו הצליח בתפקיד חייו לחבר ולאחד אותם ביחד אתו לחיי קדושה באגודה אחת, וזה גרם שאפילו בגלות מצרים תהיה אחדות ביניהם ויקפידו על בין אדם לחברו, ולכן לא דיברו לשון הרע וגם ולא הזיקו ולא פגעו בבין אדם לחברו,

וכפי שכתבתי בהרחבה בפרשת שמות, שהם נטמאו במ"ט שערי טומאה שזה עבודה זרה וכל עבירות הקשורות לבין אדם למקום, אבל בבין אדם לחברו לא פגמו, ולכן משה נבהל מלשון הרע שדתי ואבירם סיפרו שהרג את המצרי, ומשה אמר עכשיו אני מבין למה עם ישראל סובל, והמפרשים הקשו וכי כל מ"ט שערי טומאה זה לא סיבה מוצדקת לסבול???

אלא כוונת משה כאמור, שכלפי בין אדם לחברו עם ישראל לא היו אמורים לחטוא במצרים, מכוח עבודת חייו של יעקב לבנות ולאחד את 12 השבטים ואת כל יוצאי ירכו בכניסתם למצרים.

האדמו"ר רבי מאיר מפרימישילן, מקשה למה התורה לא כותבת בקיצור "וארא אל האבות", למה התורה מפרטת "אל אברהם אל יצחק ואל יעקב", וגם לא בפירוט קצר - אל אברהם ויצחק ויעקב אלא בפירוט הכי מודגש "אל אברהם אל יצחק ואל יעקב???" ותירץ האדמו"ר שהתורה רצתה לפרט לנו שנדע כי כוחו של כל אחד מהאבות אפילו לבד בלי האבות האחרים הוא עוצמתי ובכוחו ובזכותו הכוח להגן לבדו על עם ישראל.

והתבוננתי, שהנה בפרשת ויחי כתוב "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה יעקב ובניו, בכור יעקב ראובן" – והרי בפסוק הקודם כבר כתוב "ויבאו מצרימה יעקב וכל זרעו אתו", אלא דווקא כאן היה חשוב לתורה להדגיש את החיבור של יעקב עם בניו, ולמה?? כי יעקב הרגיש שתפקיד חייו זה להכין את כל 12 בניו שיהיו צדיקים שבטי קה עדות לישראל, עד כדי כך שידע שכאשר ייכשל בן אחד אזי ילך לגיהנום כי נכשל בתפקידו ויעודו בעולמו.

*** ועוד בעניין, שהנה כתב רש"י וארא אל האבות, וקשה מה חידש רש"י שהרי כתוב מפורש בפסוק את שמות האבות, ואולי כוונת רש"י שלמרות שמאחורי משה עמד עם שלם שכוואב לו ולכן רצה תשובה וקיום הבטחה מיידי, בכל זאת הבטחה לכלל האבות יחד שווה בעוצמתה כלפי קיום ההבטחה גם כנגד כל עם ישראל שהם בצרה ובצער***

לכן אמר לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים

ונראה שיש כאן מידה כנגד מידה, שכשם שהאבות קיבלו הבטחות מבורא עולם שיקבלו את ארץ ישראל, ולפי פשוטו היו אמורים לקבל זאת בחייהם, ובכל זאת הם בחייהם לא קיבלו אותה, ואף שילמו עליה כסף כאדם זר ולא כבעל הבית, ולכן כתוב כאן "ארץ כנען ארץ מגוריהם אשר גרו בה", כי האבות הקדושים לא חיו בחייהם כבעל הבית בארץ ישראל אלא כגרים, ובכל זאת הם לא פקפקו על בורא עולם, ולא הרהרו על הבטחתו להם שלא התקיימה כפשוטה - שיקבלו את הארץ בחייהם.

לכן ה' גם כן שינה את הבטחת גזירת 400 שנה בארץ לא להם, ושינה אותה מהמשמעות הפשוטה לטובת עם ישראל, וכדברי הפסוק, "לכן אמר לבני ישראל אני ה' – והוצאתי, שבזכות האבות שלא דרשו הבטחתי כפשוטו לכן גם גזירתי של 400 שנה לא תהיה כפשוטו ולכן עכשיו יתקיים "והוצאתי, פחות ב- 190 שנה מתוך 400 שנה שאמורים היו להיות במצרים.

דש"י מפרש שה' הקפיד על משה שאמר מאז באתי לדבר בשמך הצל לא הצלת, וטען למשה למה האבות שקיבלו הבטחות לא התלוננו, ואילו אתה משה כן מתלונן?? אומנם לפי הסבר זה קשה מה הכוונה "לכן אמר לבני ישראל אני ה' הנאמן לקיים הבטחתי, והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים", שמשמע שסיבת הגאולה היא בגלל שהאבות לא פקפקו בהבטחות שלא קוימו בחייהם, ולכאורה מה הקשר בין הדברים??

ונראה, שהנה ידוע נגזר על עם ישראל ברית בין הבתרים גלות של 400 שנה בארץ לא להם, ואם כן איך ייתכן שהיו במצרים רק 210, אלא שה' החשיב את הגלות מלידת יצחק עד יציאת מצרים כך שיש 400 שנה, ועדיין לא מובן, איך פתאום בורא עולם משנה גזירה ברורה והופך אותה למפולפלת?? נכון זה בזכות האבות הקדושים, אבל בכל זאת איך משתנה אמירה ברורה של ה' לאמירה מפולפלת??

ללמדנו, שלעולם אסור לנו להרהר אחרי הנהגת בורא עולם, גם אם הדברים נראים ממש הפוך משכל הישר, כי התמימות באמונה בבורא עולם היא זכות עצומה לנו ולדורות הבאים.

ולכן אם אנחנו מתחזקים ממש בתורה ובמצוות וביראת שמים, ובמקום לראות ברכה כפי שכתוב בתורה להולכים בתורת ה', אנחנו רואים את ההיפך - קשיים בכל התחומים, אל לנו ליפול ברוחנו ובאמונתנו, אלא ננהג כאבות הקדושים, שלא הרהרו ולא פקפקו למרות שההבטחה ברורה של בורא עולם להם אישית שלא התקיימה כפשוטה בחייהם, ורק טוב נצחי יצא להם ולדורות הבאים מתמימותם באמונה בבורא עולם, (וגם מכאן הוכחה לתחיית המתים מן התורה, שאכן בביאת גואל יקומו האבות לתחייה ואכן הם בעצמם יקבלו את ארץ ישראל, ע"פ הגמרא בסנהדרין צ').

וממילא בסוף יתברר שכל דברי ה' מתקיימים בשלימות נפלאה ממש, ולכל עיכוב יש משמעות טובה לעם ישראל, ובקרוב נזכה לראות את הגאולה השלימה אמן ואמן.

ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבודה קשה

הקשה, במצב כזה רק מחשבה שהנה זה מפסיק רק זה מה שעוזר.

זה מזכיר לי סיפור על מיליארדר שעשה מסיבה, ובסופה הראה לאורחים בריכה שהייתה מלאה בתנינים, והכריז: מי שישחה את הבריכה מקצה לקצה יקבל ממני מה שביקש!!! וכמובן אף אחד לא התנדב כי אף אחד לא מתאבד!!! אך לפתע רואים צעיר שוחה בטירוף כאשר התנינים מנסים לבלוע אותו ח"י, והוא שוחה במהירות שיא, ובשנייה האחרונה הצליח להינצל משיניהם של כל התנינים שהפסידו ארוחה אנושית טרייה.

מיד ניגש המיליארדר לצעיר ששחה ושאל אותו תגייד לי מה אתה רוצה?? ואותו צעיר שהיה נסער כולו, אמר אני רוצה רק דבר אחד!! והעשיר אומר לו, נו כבר, דבר!! ואותו צעיר בכעס צעק אני רוצה רק לדעת: מי זה הרשע שדחף אותי לבריכה??

המשך חכמה מסביר שמשה רבינו טעה כשדיבר עם בני ישראל בעת סבלם הקשה על העתיד הטוב שמצפה להם בארץ ישראל, כי אמר להם דברים שאינם נשמעים, כי כשאדם לחוץ מצער וכאב, מה שמטריד אותו זה רק להפסיק את הצער, ולא מעניין אותו העתיד הטוב והנפלא.

וחשבתי, שהנה דווקא להיפך שאנשים רבים בצרתם הגדולה ביותר החזיקו מעמד כי דמיינו עצמם בעתיד הטוב המצפה להם, ומחשבות חיוביות אלו עזרו להם להתגבר בשיא הקושי, וכן בשיא ניסיון של היצר הרע, אנשים הרוצים להתגבר על היצר חושבים על גן עדן וגיהנום, וככה הם מצליחים ומתגברים על אש התאוה לעבירה, ואם כן לא מובן תירוצו של המשך חכמה לכאורה?? אבל ייתכן, שבכל זאת, בזמן שמאוד מאוד לחוץ עד כדי כך שאי אפשר לנשום מרוב לחץ וקושי העבודה

וטהר לבנו – וארא

ובכמה פרוטות היה משלם לחוקר שיברר מי דחפו וכו', ועוד היה נשאר לו עודף כסף שלא חלם עליו, אבל עדיין אפשר להבין אותה, כי הוא במצבו לא חשב על כלום, הוא מרוב כעסו היה נעול רק על דבר אחד!! לדעת מי הוא זה ואיזה הוא אשר מלאו ליבו לעשות לי כן, לסכנו עד כדי כך, כך שכל מחשבה עתידית לא באה לו בחשבון.

ומיד אותו עשיר בהתלהבות ובשמחה על שיצא מהבטחתו בזול, הראה לצעיר דרך מצלמות האבטחה מי אותו אדם שדחף אותו לבריחה.

וכמובן אותו צעיר כטיפש יחשב, שהרי אם היה מבקש מיליארד דולר הוא היה מקבל, וכך הוא היה הופך לעשיר גדול,

לצערי אנשים מכניסים את עצמם לניסיונות, והם מגיעים למצב שהם אטומים, ומול העיניים שלהם רק בוערת התאוה, ולמרות שהם יודעים בבירור שזה הורס את כל החיזוק שקיבלו על עצמם, ומצב כזה הוא סכנה עצומה ואימה!! והדרך כמעט היחידה למצב כזה זה לברוח מהר מהניסיון!!! כפי שיוסף ברח בלי חשבונות!!!

ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה

ולכן טען משה לבורא עולם, שעם ישראל לא מקשיבים לי, כי אני משבט לוי שלא היו בגזירת השעבוד, וזה בעצם גם הסיבה שפרעה שתכנן וחשב על זה גם כן לא יקשיב לי.

ואם כן יש לשאול אם כן מדוע אכן נבחר הגואל דווקא משבט לוי? **וניתכן**, שבורא עולם רצה להמחיש לעם ישראל, כדברי **הזהר**, ששבט לוי בחרו בשעבוד של עמל התורה, שזה היה תחליף לשעבוד לפרעה.

כתב רבי יונתן אייבשיץ בתפארת יונתן שפרעה לא שיעבד את שבט לוי כי ראה שמהם יצא הגואל, ולכן לא שיעבד אותם, כי מי שלא סובל לא יהיה מנהיג שיגאל ויושיע, בבחינת **נוצר תאנה הוא יאכל פריה**, ובעצם כך כתוב בגמרא **סנהדרין צ"ח** לגבי **משיח בן דוד** שיושב בשערי רומי בין המצורעים, והוא כולו מלא מוגלות ופצעים וכל הזמן מחליף תחבושות, כי הגואל המשיח סובל גם בסבל גלות עם ישראל.

וללמדנו שהעמלים בתורה הממיתים עצמם באוהלה של תורה הם משקיעים וסובלים וודאי בלי שום ספק לא פחות מאלו הממיתים עצמם בעמל הפרנסה וההגנה על העם, ובעצם הרבה יותר מאחרים, כי עול ועמל התורה זה כל רגע פנוי בכל רגע ביום, בלי שום הפסקה ולאורך כל החיים ולא שנים מספר.

פרעה מבולבל

ובעצם, כשהוא עצמו כשגזר להרוג גם את התינוקות של שבט לוי, בעצם פתר את הבעיה כביכול של הצורך שיהיה גואל שיקום מתוך הסבל, כי אכן שבט לוי סבל כולל משה בגזירת התינוקים שפרעה ציווה להורגם.

ובכל זאת איך פרעה לא קלט זאת מתחילה? **וניתכן** כפי האמור בפרשת שמות **כ"ג** **גדולות מרים**, שברגע ששמו את משה ביאור בזה הוטעו החרטומים שחשבו שמושיעם של ישראל מת כי לקה במים, ולכן פרעה כבר לא חשש מהילד היהודי שבתיה הביאה הביתה, וגם יתכן שחשב שהוא מצרי כי ביום האחרון של הגזירה זרקו גם ילדים מצריים ליאור.

אגב פרעה כבר היה מבולבל, מצד אחד ידע שיהיה גואל משבט לוי, מצד שני אמרו לו ביום שנולד משה שלא ברור האם הוא יהודי או מצרי ולכן ציווה להרוג את כל התינוקים שנולדו במצרים באותו יום אפילו של המצריים.

והנה באה בתיה בתו עם תינוק שאספה מתיבה מהנילוס, למה לפרעה לא התחבר הפזל, הנה יהודי שגדל בבית של מצרי כדברי החרטומים, ואחרי בדיקה אולי היה מגלה שהוא משבט לוי, וגם היה מגלה שהילד ניצול מהמים על ידי תיבה, שלכן טעו החרטומים שמת מושיעם של ישראל, וכך היה משמיד את משה בעודו תינוק?? **בפרט** שכבר חשדו התעורר כשמשה לקח לו את הכתר והניחו לראשו?!

ללמדנו, שאדם מרוב דאגת יתר מסוגל במקום לתקן את המצב הוא מסוגל רק להחמיר לעצמו את המצב ולסבך את המצב עוד יותר, לכן לפעמים כשאתה מבולבל ונסער עליך להירגע ולעצור, ולהתפלל לבורא עולם שיעזור לך ולא להמשיך לפעול ולסבך, וכדאי להתייעץ עם חברים וחכמים שיתנו לך עצה טובה מתוך שיקול דעת.

ולא שמעו אל משה מקצר רוח – האם כל הדיבור היה מיותר???

האדם מו"ר ואמר לי שלצערך לחתונה הוא לא יוכל להגיע, אבל הבטיח לי מתנה לחתונה, ובחתונה המתנתי למתנה ולא קיבלתי משום אדם מתנה מהאדם מו"ר, אבל גדולי החסידים אמרו לי שהרווחתי כי **אדמו"ר שנשאר חייב זה שווה יותר מהכל!!!** ואני מאמין בזה באמת ובתמים בלי שום ספק!! **ואולי** גם הספר **"וטהר לבנו"** זכיתי לחדשו ולהוציאו לאור בזכות המתנה של האדמו"ר.

ומכוח זה הגעתי לרעיון שדווקא בגלל שלא שמעו למשה, אזי אפשר להקשיב גם אלפי שנים אחרי שהדברים נאמרו, כי היות ולא הקשיבו ממילא הקשבה לדיבור יצאה ממסגרת הזמן והדיבור כביכול תלוי בחלל העולם וכל הרוצה יבוא ויטול!!

התחדש ב"ה בתפילת שבת, שלמרות שמה דיבר דברי נחמה ליהודים ולא שמעו למשה מקוצר רוח ומעבודה קשה, בכל זאת דבריו לא התבטלו, שהרי בדברי הנחמה שאמר להם אמר להם את 4 לשונות של גאולה **"והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתיו"**, וכנגד זה יש לנו חובה עד היום לשנות 4 כוסות יין לבילל הסדר, סימן שלמרות שלא הקשיבו היות ומשה אמר את דברי ה' כראוי הם פעלו ויצרו חלות ומציאות של לשונות של גאולה. שעד היום כל הרוצה יבוא וישמע את דברי משה, ויתחבר לגאולה ולדבקות בה!! **ודווקא** בגלל שהדברים נאמרו ולא נשמעו בזמנם לכן אפשר לשמוע אותם עד עצם היום הזה!!!

וזה מזכיר לי שלפני חתונתי **באתי להאדמו"ר הפני מנחם מגור צ"ל בבית מדרשו שבירושלים** והזמנתי אותו לחתונתי, נענה

ולא שמעו אל משה

הרי בורא עולם ידע שקשה להם לשמוע, ולמה אם כן שלחו היה עדיף שיבשר להם זאת אחרי שהתחיל המכות ובזמן שרווח לישראל מהעבודה?? עיין שם בתשובה בס"ד.

הקל וחומר של משה

אז מהו אם כן הקל וחומר?? **ורש"י** כותב שזה אחד מעשרה קל וחומר שבתורה.

והתשובה היא על פי אמרה מדהימה ששמעתי בשם האדמו"ר **קודש הקודשים רבי אהרון מבעלזא זצוק"ל**, שיש הבדל משמעותי במשמעות הצום בין צום תשעה באב לצום יום הכיפורים, למרות שבשניהם לא אוכלים, מכל מקום יש הבדל.

בפרשת בשלח כתבתי הסבר נפלא למה משה נשלח על ידי הקב"ה לדבר עם בני ישראל דווקא כאשר הם – עם ישראל אינם יכולים להקשיב מקוצר רוח??

משה טוען לבורא עולם טענת של קל וחומר, שאם עם ישראל שבאתי לדבר עמם לטובתם - לא שמעו אלי, איך ישמעני פרעה שזה לרעתו, להוציא את ישראל ממצרים??

והקל וחומר לכאורה ממש לא מובן, שהרי בפסוק כתוב מפורש שעם ישראל לא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה, דהיינו שלא יכלו להקשיב, אבל פרעה כן היה מסוגל להקשיב,

וטהר לבנו – וארא

וגם כאן, עם ישראל רצה לשמוע נחמות, אבל מרוב לחץ הוא לא יכול ולא מסוגל לשמוע, אבל פרעה יותר גרוע, הוא תלוש ומנותק, כי הוא לא רוצה לשמוע!!! ולכן יש כאן קל וחומר.

שבתשעה באב, לא רוצים לאכול בגלל הצער העצום של החורבן, וביום כיפור לא צריך לאכול, כי אנחנו כמלאכים לא קשורים בכלל לאוכל.

ללמדנו, שגם אנחנו צריכים לרצות לשמוע מוסר, למרות שלפעמים קשה לנו לשמוע בגלל שאנחנו שקועים בהבלי העולם, ולפעמים בגלל שאנחנו שקועים בטומאת התאוות, אבל לפחות חייבים לרצות ולהסכים לשמוע מוסר!!! ולא חלילה נהיה כפרעה שלא רוצה לשמוע ומתנתק לחלוטין מהשמיים, וגם בזמן שקשה לך להתחזק, החזק במוסר וקנה מוסר וקבל מוסר, כי לפעמים נפתח הלב וכל המוסר שצברת נכנס פנימה ואתה בבת אחת נהפך לאדם חדש.

ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל מארץ מצרים

וכלפי הכבוד לפרעה נראה שאכן זה גם מתחבר ליציאת מצרים, כי לפעמים לא העונש משפיע לשנות דעה, ולא בכוח משנים את דעת השני!! אלא רק על ידי כבוד, כמו לוט שעשוהו שופט בסדום בכדי לשנות אותו ממידת החסד הטבעי במשפחתו על ידי שנתנו לו כבוד, וכן רק על ידי כבוד הצליח יהושע בן נון להוציא הודאה מעכוך שלקח מהמעל ביריחו, וכן עניין השעיר לעזאזל זה עניין נתינת כבוד לשטן ולכן השטן לא מקטרג על עם ישראל.

כתב רש"י שכאן לא כתוב שליחות, אלא כאן היה ציווי שינהגו בסבלנות עם בני ישראל, וגם לנהוג כבוד בפרעה מלך מצרים, וקשה, איך כל זה מתפרש עם סיום הפסוק "להוציא את בני ישראל מארץ מצרים"? וכי מה הקשר בין הדברים הקודמים של עדינות וכבוד?? וייתכן לתרץ, שכלפי עם ישראל וודאי חייבים סבלנות כי לאחר יציאת מצרים תתחיל עבודה קשה של 40 שנה במדבר, ושם חייבים המון סבלנות לסבול את העם.

ללמדנו, שחיזוק אחרים חייב לבוא מתוך כבוד אמתי לזולת, ובעצם זה לא רק כלפי אחרים, אלא גם כלפיך שאם תזלזל בעצמך ולא תאמין שאתה שווה, אתה תתיימש מלחזור בתשובה, לכן זכור את הכלל שלפני המכות במצרים דבר ראשון היה כבוד, וגם בזמן המכות עד הסוף היה כבוד לפרעה, כי זה נותן את הרצון ואת הכוח להתחזק.

"ואני אקשה לב פרעה"

ועולה מדבריו, שמי שחוזר בתשובה רק מתוך הפחד ולא מתוך רצון, זה לא נחשב לתשובה שמוחקת את העונש, ולכאורה אינו נחשב לבעל תשובה שנמחקים חטאיו ועונשיו, וזה צריך עיון כי מצאנו כלפי אחאב שה' שמח שנכנע בגלל פחד ולכן נדחה העונש בחייו מלכים נא' כט', וייתכן שכלל זה נאמר רק כלפי גויים, ולא כלפי יהודים שכלפי יהודים מידת הרחמים רבה יותר ויל"ע, אבל מי שחוזר בתשובה שלימה ואמיתית מתוך אהבת ה' ויראת הרוממות, ומתוך כאב אמיתי איך ציער כך את אבינו אב הרחמן מלך מלכי המלכים!! הקב"ה לא מעניש אותו, ותשובתו שלימה, והזדונות נהפכים לו לזכויות.

השפתי חכמים כותב שה' הקשה את לב פרעה, כי רצה להעניש אותו במכות, ואם הקב"ה לא היה מקשה את ליבו, אזי פרעה היה חוזר בתשובה רק מתוך פחד, ולא מתוך רצון ולב אמתי.

ואם היה חוזר בתשובה מתוך פחד ובכל זאת ה' היה מענישו, אנשים היו טוענים למה? הרי הוא חזר בתשובה?? והם לא יודעים שהוא חזר בתשובה רק מתוך פחד, ולא מתוך רצון טוב, שלכן עדיין מגיע לו עונש!!! לכן ה' הקשה את ליבו, שכולם יראו שפרעה לא חזר בתשובה, והם לא ידעו שה' הקשה את לב פרעה, וכך הם יבינו שמגיע לו המכות.

לכן יהודים צדיקים וקדושים, נחזור בתשובה שלימה, מתוך אהבת השם, ויראת שמים, ולא רק מתוך אסון וסכנה, אלא תשובה אמיתית שהיא תקפה בכל מצב, בין בעת צער ופחד חלילה ול"ע, ובין ברוגע ושלווה, לשוב לאבא אוהב באהבה אמן.

"אקשה לב פרעה", - למה היה חופש מהעבודה בזמן המכות?!

וייתכן עוד שבכל מכה נוספת הוא הציג את עצמו כקורבן וכנרדף, וכצדיק בעל תשובה שסוחטים אותו, וייתכן גם שטען שמשא רבינו מתוך שנאה אישית לפרעה ולמצרים הוא מונע ממנו דרכי תשובה ומונע ממנו תיקון המעשים בטענת שווא שעם ישראל חייבים לצאת ממצרים, עד שבמכת ברד, סוף סוף הודה באמת, שהשם הצדיק ואני ועמי רשעים.

אבל ה' הוכיח לעיני כל את רמאות פרעה, שהרי בתחילת השעבוד טען פרעה שהוא פוחד שהיהודים יגרשו את המצרים וישתלטו על מצרים, והנה ה' מראה, שפרעה שקרן נבזה ורמאי, שהרי עם ישראל רוצים לצאת ממצרים, אז כדאי לך לשלחם וזה פותר לך את טענת הפחד שטענת בתחילת השעבוד שיש סכנה שהיהודים ישתלטו.

ולמה פרעה מעכב את ישראל?? ואם יטען שהוא רוצה לשקם ולתקן את העוולה, זה שקר, כי אם הפחד שלו מהיהודים הוא אמיתי, אז עדיף לפרעה שעם ישראל יצא ממצרים ולא יסכן את מצרים, כי לכל מדינה חשוב יותר סילוק איום וסיכון קיומי בפרט שהצד השני מעוניין בכך, הרבה יותר מאשר תיקון עוולה מוסרית, וכך הוכיח ה' את השקרים של פרעה ורשעותו מתחילתו ועד סופו, וכל הפרצוף המתחסד של פרעה שהתחסד כנגד עמו שהוא בא לטובת היהודים ולשקם, הכל נחשף כשקר וכרשעות, וכל החזרה בתשובה שלו שהפסיק להעביד אותם זה היה רק מפחד המכות, אבל עדיין רצה שאחרי המכות תישאר בידו האופציה והאפשרות לחזור ולנצל ולהעביד את ישראל.

תמיהה גדולה יש לתמוה כאן, שאם פרעה הקשה את ליבו וגם ה' הקשה את ליבו, אז מדוע מהמכה השישית היה חופש מהעבודה לעם ישראל?? ואולי נתרץ שפרעה בגלל המכות פחד להעביד אותם, והרגיש שעשה מעל ומעבר לעם ישראל בכך שהפסיק מפעל של כמאה שנה של עבדות, אומנם זה עדיין לא מתרץ, שאם אכן פחד מהמכות היה על פרעה גם להישמע לדרישת משה לשחרר את עם ישראל שיצאו ממצרים?? ואם הוא התעקש כי הקשה את ליבו ולא פחד, אז שימשיך גם להעביד אותם??

וייתכן שהוא טען לעצמו ולעם שלו, שהוא רוצה לשקם את היחסים עם בני ישראל, ולכן למרות שפחד מהמכות שלכן הוא הפסיק להעביד אותם, הוא בכל זאת לא רצה לשחרר את עם ישראל, בטענה שהתיקון לעוולה מה שהעבידו את עם ישראל במשך כמאה שנים, זה דווקא שיישאר במצרים רגועים בלי עבדות והשפלות.

ויכול להיות שפרעה גם הציג את עצמו כצדיק, שטען אכן חטאנו וטעינו בכך שהעבדנו את ישראל בפרך וניצלנו אותם, אבל עוולה זו נגמרה, ואני חוזר בתשובה, ואני מעכשיו אדם טוב וצדיק כמו כל חוזר בתשובה, ואדרבא, הוא טען שבעל תשובה אמיתי זה אחד שבא לידו אותו ניסיון והצליח לא ליפול בו שוב, ולכן כשעם ישראל נמצא במצרים מול עיני המצרים, והמצרים יכולים להציק להם ובכל זאת הם לא עושים להם כל רע, הרי זה מוכיח שבאמת חזרו בתשובה, וזה התיקון הנדרש לתיקון מעשיהם,

ללמדנו, שגם אנחנו כשקבלנו באמת לחזור בתשובה, לא נחזור בתשובה כמו פרעה הרשע, שנתקן זמנית אבל נשאר לעצמינו את כל האפשרויות לחטוא בסיום החיזוק, אלא מיד לסגור את כל הפתחים ואת כל האפשרויות שלא תהיה דריסת רגל עתידית ליצר הרע, בשום פנים ואופן, כי רק אז נוכל להגיד בעלי תשובה אנחנו, ורק כך בורא עולם יכול להעיד עלינו שלא נחזור לחטא לעולם עכ"פ לפי מצבנו עכשיו, וכל עוד לא עשינו זאת אנחנו להיפך מצדיקים, וכפרעה הרשע!!!

לכן אחי ורעי, נתחזק באמת ובתמים, ולנעול את כל השערים והפתחים ליצר, כי לפתח חטאת רובץ, ובשנייה הוא פורץ פנימה וכל החיזוק מתנדף חלילה, לכן חיזקו ואמצו כראוי בחיזוק לאורך ימים, ובורא עולם יהיה בעזרנו אמן ואמן.

וטהר לבנו – וארא

ואני אקשה לב פרעה

שלצדיקים יש ניסיונות אך ורק במטרה להגדיל את שכרם, וכן ייתכן שרק לעיתים רחוקות יש להם ניסיונות, כשם שלרשעים לעיתים רחוקות בורא עולם מזמין להם פתחי תשובה והזדמנויות לחזרה בתשובה, ועוד נראה לתרץ, שאם צדיק הכניס את עצמו לניסיונות והשאיר פתחים ליצר הרע, אזי הוא כביכול בכוח החטיא את עצמו.

ולפי זה, גם רשע שהתמיד ברשעותו, או שאמר אחטא ואשוב שאין מספיקים בידו לחזור בתשובה, אם יפתח לעצמו הרבה פתחים של חיזוק כמו שיעורי תורה ומוסר, מידה טובה מרובה מרעה והיות והוא הביא לעצמו את החיזוק בכוח, אם כן יש מצב שאכן הוא יצליח להיכנס לאחד מהפתחים שפתח וכך גם הוא יצליח לחזור בתשובה.

ללמדנו, שלעולם אל תתיימש מעצמך, לעולם אל תגיד אין לי סיכוי לחזור בתשובה, אלא פתח לך פתחי חיזוק ותשובה, לך ושמע שיעורי תורה וחיזוק, ותחיה ותסתובב בסביבה ובחבורות ובקבוצות של מבקשי ה', ובמקביל תחסום ליצר הרע פתחי עבירה, ואז כשיזדמן לך הרהור תשובה אכן תצליח לחזור בתשובה, ככתוב: "לבלתי ידח ממנו נידח" שמואל ב' יד'.

אמר אל אהרן קח מטך ונטה על מימי מצרים - "הכרת הטוב לנילוס"

אלא נראה כמו שהסברנו מקודם, ששאלנו שכתוב ברש"י שמרים זכתה שכל עם ישראל המתין לה שבוע כשהייתה מצורעת, וזה בזכות שהיא המתינה למשה כשהיה בין קני הסוף בתיבה לדעת מה יעשה בו, וכאן הבן שואל מה הגדלות? הרי זה טבעי שאחות דואגת לאחיה הקטן חסר הישע, למה זכתה, וכי מה הניסיון שבדבר? **ותירצנו**, שהייתה סכנה למרים, כי ברגע ששמו את משה ביאור, באו המכשפים לפרעה ואמרו לו מה שראינו שנולד מושיע לישראל, והוא לוקה במים, הנה אנחנו רואים שהוא כבר במים, והבעיה טופלה, והמשימה הושלמה.

ואם כן הנילוס לא רק שלא הטביע את משה, שהרי גם בדרך הטבע התיבה מוגנת, **אלא הנילוס שידר למכשפים ולחרטומים שהמשימה הושלמה!! ששידר להם שמושיען של ישראל ביאור, והושלמה המשימה**, ולכן התבטלה הגזירה להרוג את ילדי ישראל, והופסק החיפוש להשמיד את המשיח כי טעו שטבע ביאור, וזה עניין גדול ומשמעותי ובוודאי ע"כ משה היה חייב הכרת הטוב ליאור.

מכאן נלמד עניין הכרת הטוב שעלינו לשמור אפילו על חשבון הפסד קידוש השם עצום, ולכן נזכור שעלינו להכיר טובה לבורא עולם שנתן לנו עיניים ומוח ומחשבה, ומשפחה!! ועלינו לשמור לא לפגוע בבורא עולם שנתן לנו כל טוב, וגם לא לפגוע בהם ודרכם, כי הם נוצרו בכדי לעזור לנו ולתמוך בנו, ולא להרוס כל חלקה טובה על ידי השתמשות פגומה ואסורה בעיניים ובגוף שנתן לנו בורא עולם, אלא נכבד ונקדש את האיברים שנתן לנו השם.

על-כן אברים שפגת בנו, ורוח ונשמה שנפחת באפינו, ולשון אשר שמת בפינו, הן הם ידו, ויברכו, וישבחו, ויפארו, וישוררו, את-שמך מלכנו תמיד. כי כל-פה לך יודה, וכל-לשון לך תשבח, וכל-עין לך תצפה, וכל-ברך לך תכרע, וכל-קומה לפניך תשתחוה. והלבבות ייראוך, והקרב והכליות יזמרו לשמך, כדבר שנאמר, כל עצמותי תאמרנה, השם מי כמוך.

מכת דם – ותבאש היאור

ולמכור למצרים במקום עבודתם במצרים ולא רק בארץ גושן, אבל עדיין לא הגיוני שליחודי כשהשתמש ביאור רק אז הדם שלקח נהפך לו למים, או רק ברגע שהשתמש רק אז זה חזר להיות מים נקיים וצלולים, כי זה מגעיל ודוחה לשתות משהו שמקודם ראית איך הוא היה מסריח ודוחה.

לכן נראה שהיה כאן נס מדהים ביותר, ושימו לב, שבאמת ליהודים זה מעולם לא היה דם ולא נראה דם, אלא היהודים ראו תמיד יאור מלא במים צלולים, ומים נקיים ולא מסריחים, וממילא לא מתו הדגים, ולכן ליהודי זה לא הסריח, ואותו נילוס ויאור למצרים היה דם ומסריח.

זאת אומרת, שלגוי היה דם ובדם הדג מת ומסריח כמו נבילה, וליהודי היה מים ובמים הדג היה חי מקפץ ושט לו, ומדהים הדבר!!! **האם הדג חי או מת?!** לא יאמן!!!

דעת הרמב"ם בהל' תשובה ו' ג' "רשע שהתמיד ברשעותו מרצונו ומדעתו, מונעים ממנו התשובה ולא נותנים לו רשות לשוב מרשעו, בכדי שימות ויאבד בחטאו", והביא דוגמא לכך מפרעה הרשע שה' הכביד את ליבו, ואכן מצאתי במדרש על הפסוק "השכם בבקר והתיצב לפני פרעה", שהקב"ה ביקש ממשה שיקדים בבוקר לפי שלאחר מכת כינים פרעה רצה ללכת מחוץ לעיר ולהתפלל להקב"ה, ובורא עולם רצה למנוע ממנו את התפילה, וטוען המשגיח מפונביץ' רבי יחזקאל לוונשטיין זצ"ל, שמידה טובה מרובה ממידת פורענות, ולכן כל שכן מי שיתמיד בצדקותו בורא עולם לא יתן לו ליפול מצדקותו.

ונשאלת השאלה, הרי אמרו חז"ל אל תאמן בעצמך עד יום מותך?? ומצאנו גדולי עולם שהתמידו בצדקותם כיוחנן כהן גדול ובכל זאת בסוף נפלו מצדקותם?? **ונראה** לתרץ,

ללמדנו, שלעולם אל תתיימש מעצמך, לעולם אל תגיד אין לי סיכוי לחזור בתשובה, אלא פתח לך פתחי חיזוק ותשובה, לך ושמע שיעורי תורה וחיזוק, ותחיה ותסתובב בסביבה ובחבורות ובקבוצות של מבקשי ה', ובמקביל תחסום ליצר הרע פתחי עבירה, ואז כשיזדמן לך הרהור תשובה אכן תצליח לחזור בתשובה, ככתוב: "לבלתי ידח ממנו נידח" שמואל ב' יד'.

כתב רש"י, שהטעם שמשם רבינו לא הכה את היאור אלא אהרן, זה היה כהכרת הטוב לנילוס שהגן עליו כשהיה תינוק בתיבה בין קני הסוף ביאר, **ולכאורה תמוה**, וכי איזה הגנה הייתה כאן, הרי הוא היה בתיבה מוגנת כראוי מצופה בזפת כהגנה מפני חדירת מים וסכנת טביעה, וגם היה מכסה לתיבה, אז מה ההגנה שהנילוס הגן על משה???

ואכן גם להכות את האדמה, משה לא היכה אלא נתן לאהרן שיכה, כי גם לאדמה משה היה חייב הכרת הטוב, כי האדמה בלעה את המצרי שהכה את היהודי, וכלפי האדמה זה מובן בהחלט, כי נעשה כאן נס מעל הטבע, אבל כלי שייט במים, הרי זה טבעי?? **ולמרות** שכתוב בתורה ש"לא לתעב מצרי כי גר היית בארצו", וכפי שמסביר רש"י שחייבים הכרת הטוב גם על **מגורים בשעת הדחק**, זה מובן כלפי בני אדם, אבל מכאן ועד הכרת הטוב לחפץ עד כדי כך שלא להכותו במטרה לעשות ניסים ונפלאות ולקדש שם שמים, ובפרט לנילוס שלא עשה טובה ממשית כי סך הכל התנהג עם התיבה בדרך הטבע???

מכאן נלמד עניין הכרת הטוב שעלינו לשמור אפילו על חשבון הפסד קידוש השם עצום, ולכן נזכור שעלינו להכיר טובה לבורא עולם שנתן לנו עיניים ומוח ומחשבה, ומשפחה!! ועלינו לשמור לא לפגוע בבורא עולם שנתן לנו כל טוב, וגם לא לפגוע בהם ודרכם, כי הם נוצרו בכדי לעזור לנו ולתמוך בנו, ולא להרוס כל חלקה טובה על ידי השתמשות פגומה ואסורה בעיניים ובגוף שנתן לנו בורא עולם, אלא נכבד ונקדש את האיברים שנתן לנו השם.

על-כן אברים שפגת בנו, ורוח ונשמה שנפחת באפינו, ולשון אשר שמת בפינו, הן הם ידו, ויברכו, וישבחו, ויפארו, וישוררו, את-שמך מלכנו תמיד. כי כל-פה לך יודה, וכל-לשון לך תשבח, וכל-עין לך תצפה, וכל-ברך לך תכרע, וכל-קומה לפניך תשתחוה. והלבבות ייראוך, והקרב והכליות יזמרו לשמך, כדבר שנאמר, כל עצמותי תאמרנה, השם מי כמוך.

מכת דם – ותבאש היאור

זה פשוט מדהים, למצרים היה מכת דם, ואם אין מים אז הדגים מתו, ואם הדגים מתים אז הנילוס והיאור מסריח, ברור!! ואכן מפורש כך בפסוקים, **אומנם** ליהודים יש כן מים, עד כדי כך שכתוב במדרש רבה שאפילו באותו כוס, אם היהודי שותה זה מים והמצרי כששותה זה דם, ורק כך המצרים לא מתו מצמא כי קנו בכסף מים מהיהודים, וגם החרטומים קנו מים מהיהודים והפכו את זה לדם, **אבל** גם אם ליהודים יש מים ולא דם, בכל זאת היהודים מילאו את המים מהיאור, וגם אם ליהודים במקום דם יצא להם מים, בכל זאת איך אפשר לשתות מים מסריחים שהרי כתוב שכל הדגים ביאור מתו **"ויבאש היאור"**?? **דוחק לומר שהנס הזה היה בכוס ולא ביאור.**

ואי אפשר לתרץ שליחודים היה מים רק בארץ גושן, שהרי ב5 מכות הראשונות היהודים עדיין היו תחת עבודת מצרים, ורק בראש השנה הפסיקו לעבוד עד סוף המכה העשירית שבה יצאו לחירות ממצרים (גמא ר"ה י"א ב'), ואם כן היה להם מים לעצמם

חכו ותראו, הניסים שבורא עולם מכין לנו, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, פשוט לא יאמן מה צפוי לנו בעתיד הקרוב ממש, ולכן כדאי לנו להיות מוכנים כטובים וראויים, שלא נפסיד בגלל הנאת רגע חיי נצח מלאים בנפלאות ובאושר.

וטהר לבנו – וארא

”מכת צפרדעים – מידה כנגד מידה” כדברי המפורשים

עם ישראל, ופן ירבה אמרתם, ולכן ראיתם דבר פלא, שכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ, שדווקא שבטים שסבלו ילדו שלא בדרך הטבע שישה בכרס אחת או שישים בכרס אחת, להבדיל כמו שרצים קטנים שנולדים בכמויות והילדים צמחו במהירות לבני אדם, וגם התינוקים בשדות נבלעו באדמה וחיו כאשר המצרים חרשו על גביהם בכדי להורגם,

ומצד שני שבת לוי שלא עונה לא התרבה ולא צמח, וזה היה הבדל חד וברור, שה' נלחם דווקא נגד גזירת פרעה, אז למה לא חשבתם מה פשר דבר זה??? למה לא התבוננתם וחשבתם איך שה' הראה לכם ברור שאתם טועים ושלא תצליחו בתוכנית הזדונית שלכם, ולמה לא עצרתם אז??? למה לא ביטלתם את התוכנית הזדונית שלכם??? לכן באה צפרדע ענקית, וגם כאן הפתרון שחשבתם שתפתור את הבעיה רק החמירה את המצב, שיצאו מיליארדים של שרצים קטנים, ותמלא הארץ אותם, להבדיל כמו שהיה אצל היהודים, שכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ.

מה היה מיוחד במכת צפרדע, מידה כנגד מידה??? והנה המכה הזו התחילה בפרעה ואחר כך עברה לעבדיו, והכוונה שהנחיל הראשון שיצא מהצפרדע הענק רץ לארמון של פרעה שכך כולם יראו שהוא הסיבה למכה. וכמו שהוא עשה רעש גדול ותעמולה והסתה נגד היהודים, שהעליל עלילת דם שהיהודים מתכננים לכבוש את מצרים בעת מלחמה, לכן הרעש ושל הצפרדעים התחיל דווקא ממנו.

ובעצם רש"י מביא דעת רבי עקיבא שמכת הצפרדעים התחילה באופן מוזר, שהגיעה צפרדע ענקית, שכל קפיצה שלה הרעידה את האדמה, והחרטומים ניסו להורגה אבל בכל מכה ומכה יצאו ממנה נחילים של צפרדעים קטנים, ובעצם מה בדיוק המסר בזה? למה לא באו ישר מיליארדי צפרדעים קטנים, מה הצורך בתהליך שתיארנו???

ואולי זה בא לתת מוסר לעצום למצרים, הרי אתם טענתם שעם ישראל יגדל וישמיד את מצרים, לכן קפצה עליכם צפרדע ענקית שאיימה עליכם והפחידה אתכם, כי אתם גם רציתם לעצור את

לכן מורי ורבותי, חובה עלינו להתבונן ולקחת מוסר כראוי, ולא לנסות לחנוק את הבעיה, אלא לטפל מהשורש, ועלינו להתחזק מכל עניין ומכל דבר שקורה לנו בחיים, ובעזרת השם נתקרב לאבינו שבשמים כי ידו כבר פרושה לקראתנו, שובו אלי בנים שובנים.

ותעל הצפרדע - המשך

ואם כן זה בעצם זה מצדיק את פחדם של המצרים מפני בני ישראל. לכן טען רבי אלעזר לרבי עקיבא שתעסק בהלכות קשות ולא בדברי אגדה, אבל רבי עקיבא טוען שנוון שעם ישראל מעולם לא איים על המצרים והיה זה רק עלילת דם מרושעת שהיהודים מאיימים על שלום מצרים.

בכל זאת מתאים כמידה כנגד מידה שתבוא צפרדע ענקית ומפחידה, שתמחיש להם שהם לקחו כביכול צפרדע בעל חי שלא מזיק, וניפחו אותו למפלצת כך הציגו את היהודים הטובים והעדינים שתרמו להצלת מצרים, וניפחו אותם לעם מפחיד ומסוכן ומאיים.

בגמרא סנהדרין ס"ז רבי עקיבא אומר: צפרדע אחת הייתה, השריצה ומילאה כל ארץ מצרים, א"ל רבי אלעזר בן עזריה: עקיבא, מה לך אצל אגדה?? כלך מדברותיך ולך אצל נגעים ואהלות, אלא צפרדע אחת הייתה, שרקה להם והם באו, ופלא שרש"י כאן הביא רק דעת רבי עקיבא במדרש, ולא הביא דעת ראב"ע? וייתכן, שרבי אלעזר הקפיד על הסברו של רבי עקיבא שהייתה צפרדע אחת ענקית, שלפי זה כביכול מצדיק את פחדם של המצרים מפני היהודים, שהרי הייתה כאן מידה כנגד מידה, ושכשם שהצפרדע הענקית באמת מפחידה ומסוכנת ומאיימת על מצרים, כי כל קפיצה הורסת, כך עם ישראל גדול חזק ועצום ובאמת איים על מצרים!!!

הצפרדעים שבתנורים – האם מתו וחיו?

מלאכול את לחמם ניחא. אבל אם לא מתו מה התועלת שנכנסו, האם רק בשביל לקרר במעט את התנור?? ואם אכן לא מתו למה כולם לא קפצו אחריהם?? וגם יש לחקור אם אכן הם לא מתו האם הם סבלו ייסורים בתנור או שלא סבלו בכלל?? – ואת כל זה נשאיר לדיון בליל הסדר!! בסדר??

יש לחקור האם הצפרדעים שנכנסו לתנור האם הם מתו ואחרי זה בסיום שבוע המכה הם קמו לתחיה, או שגם בתנור הם לא מתו, ואם אכן לא מתו בתנור אז מה בדיוק הסיבה שהם נכנסו לתנור?? כי אם מתו ונמרחו על המאפים והגעילו את המצרים

ויאמר למחר, ויאמר כדברך למען תדע כי אין כהשם אלוקינו

פרעה במסלול האמונה

אותו בחומרה על כל הניסיונות שעושה על חשבונם!! אבל מדהים הדבר שלפרעה היו עקרונות שקדמו לסבל הגופני שלו ושל עמו ולהשלכות העלולות להגיע לו מכך, כי היה לו עיקרון לבדוק את האמונה באלוקים.

ואולי בגלל זה זכה פרעה להיות היחיד שניצל בקריעת ים סוף, כי התאמץ להכיר בכוח בורא עולם, וכפי שכתב הספורנו בפרק ט' פסוק ט"ז עבור הראותך את כחי. כדי שתחזור בתשובה, כי לא אחפוץ במות המת, ולמען ספר שמי. ורבים תשיב מעון.

במכת צפרדעים משה אומר לפרעה: "התפאר עלי למתי אעתיך לך ולעבדיך ולעמך להכרית הצפרדעים ממך ומבתיך, ויאמר למחר, ויאמר כדברך למען תדע כי אין כהשם אלוקינו", וזאת אומרת שפרעה הסכים לסבול עוד יום סבל נוראי עם בטן מקרקרת, העיקר לבדוק את כוחו של בורא עולם האם תפילה של משה היום תועיל להפסיק את מכת הצפרדעים למחר.

והדבר בכלל לא פשוט, כי איך העם המצרי יקבל את זה?? הרי כבר הורידו אותו מהשלטון משך 3 חודשים כאשר לא פעל כרצון העם עד שנכנע להם, אז כל שכן שהיה עליו להיזהר שלא לגרום להם סבל נוסף כי יכלו לזרוק אותו לגמרי מהמלוכה ולהעניש

ללמדנו שלמען האמונה ולמען האמת חייבים להקריב, שלא נהיה יותר גרועים מפרעה שבשביל לראות את כוח בורא עולם הוא הסכים לסבול ולהסתכן, כל שכן שאנחנו בני אברהם יצחק ויעקב נשקיע בדרך האמת ונקריב הכל למען האמת.

בעבור זאת העמדתך בעבור הראתך את כחי, ולמען ספר שמי בכל הארץ

המצרים שסבלו קשות אבל נשארו לחיות, ואכן המצרים בעצמם חיזקו את היהודים ואמרו להם יש לכם אלוקים גדול שעוזר לכם, וזה דבר שמאוד חיזק את היהודים, ובפרט שב-5 מכות הראשונות עדיין היהודים תחת עבדות המצרים וחיו איתם, ואולי לכן גם "אל תתעב מצרי", כי הם חיזקו לנו את האמונה בבורא עולם בשעת הדחק,

בפשטות אם בורא עולם היה רוצה להוציא את עם ישראל ממצרים, היה יכול מיד להרוג או לשתק לזמן מה את כל המצרים, ובינתיים עם ישראל יצא בלי מפריעים,

אבל בורא עולם רצה שעל ידי המכות כל עם ישראל יתחזק באמונה ויחזור בתשובה, וזה קרה גם בזכות

וטהר לבנו – וארא

מאמינים בתורה זו, רק מוסיפים פרקים, ואומרים אנחנו נהפכנו לעם ישראל, הרי אם התנ"ך זה המצאה שקרית של היהודים, האחרונים שיאמינו בזה זה הגויים, ועוד לא הגיוני שיאמינו בו בזמן נחות כל כך של היהודים!!!

ובכל זאת, הגויים כן האמינו בתנ"ך שלנו, ובתקופה הכי קשה לעם ישראל, ולמה?? כי זה אמיתי!!! **והגויים האמינו בתנ"ך לא בגלל שהיהודים סיפרו על הניסים, אלא כי הוריהם של הגויים סיפרו זאת לילדיהם אחריהם, שאבא גוי סיפר לבנו: כן בני, אני וכל המדינה חטפנו מכות מאלוקי ישראל, זה אמיתי!!! והם הגויים הפיצו את האמת, ולכן גם בתקופת שפלותם של ישראל הגויים ביססו את אמונתם הטפילה על בסיס התנ"ך היהודי.**

וזה מה שה' אומר לפרעה, שמטרת המכות שכל הגויים ידעו כי אני ה', ולא רק היהודים אלא כולם, **וכך** תתחזק האמונה לכל יהודי גם אלפי שנים לאחר יציאת מצרים, כי יראו שאפילו הגויים מאמינים בתנ"ך, כי גם הם יודעים שזו האמת, שאכן כדברי התנ"ך כך קרה!! וזה אמיתי!!!

אז הבה נתחזק באמונה שלימה, ונחזק כל יהודי, ובעזרת השם נזכה לראות בביאת המשיח בקרוב ממש.

אין עונשין אלא אם כן מזהירים

והנה כידוע הבלתי נודע יותר מפחיד מהנודע קודם **לכן** המכות שהיו בלי התראה, לא הכוונה שלא היו הזהרות כלליות במשך 3 שבועות, **אלא** הכוונה שלא הייתה התראה יום קודם על פירוט המכה, והיות ולא נודע למצרים יום קודם מה תוכן המכה זה הפחיד ואיים עליהם יותר, כמו המושג הידוע שאין שמחה כיום התרת הספיקות, ובפרט שגם כשהגיעה המכה הם לא ידעו על עוצמתה.

כתב רש"י ומפורש בריב"א שכל מכה ומכה שימשה חודש, **3 שבועות להתראות** ושבע למכה עצמה, **ונשאלת השאלה** הרי יש חלק מהמכות שבאו בלי התראה? **וייתכן** שבכל המכות הייתה התראה כללית על עונש ומכה שאמורה לבוא בתאריך מסוים, אבל בלי פירוט מה בדיוק תהיה המכה, **ורק** יום לפני המכה בחלק מהמכות היה פירוט שמחר תהיה מכה זו עם תיאורה.

ללמדך שבורא עולם השתמש בכל הדרכים להפחיד את פרעה בכדי שיחליט לשחרר את העם, ולא כל הזמן אותו שיטה, **אלא הקב"ה גיוון בשיטות.**

וכך גם בעבודת השם, צריך תמיד לגוון ולחדש כל יום עוד משהו בעבודת ה', **דוגמא היום לכוון בהודו לה'**, ומחר גם לכוון באשרי, **כך שכל יום יהיו בעיניך כחדשים, וככה תרגיש שיש לך כוח לנצח את היצר הרע, כי היצר מנסה כל יום ומתגבר כל יום מחדש להפיל אותנו לגמרי, אם זה בראיה אסורה או מחשבה פסולה, אבל כנגד ההתחדשות שלו מידי יום ביומו אנחנו נעמוד כנגדו בהתחדשות טובה בכל יום ויום.**

"ויחזק השם את לב פרעה"

שמצד אחד הייתה הקשיית הלב דווקא במצב הכי רגשי כשפרעה היה בשפל המדרגה וכמעט בהתמוטטות רגשית, **שהרי** פרעה ראה את השפלתו ואת השפלתם של חרטומי מצרים שהתביישו להראות את עצמם, וגם השפלת כל עמו בשחין, **כי** השחין חתך בבושרם לעומק ויצא להם מוגלות וכיערה אותם באופן נוראי, והכבוד שלו ושל כל מכובדי מצרים קרס, **ולכן** דווקא במכה זו בורא עולם החזיר אותו לאיזון רגשי, בכך שהקשה את ליבו.

אבל עדיין בכדי לאזן את הניסיון, **בורא עולם פנה לשכל** וההיגיון של פרעה שאת השכל בורא עולם לא הקשה, ובמוסר הגיוני חד הקב"ה המחיש לו את הסכנה ואת מטרת המכות, ולמה כדאי לו לשמוע בקול ה'.

מורי ורבותי, אין הקדוש ברוך הוא מעמיד אדם במצב לא אפשרי, בניסיון שאין לו כוח וכלים להתמודד נגדו, שהרי אפילו לפרעה הרשע בורא עולם נתן לו כלי כנגד ויקשה השם לב פרעה.

לכן בכל מצב של ניסיון, אל תגייד אין לי סיכוי לנצח, זה גדול מכוחי, ואל תאמר שחבל לי להילחם כי מאה אחוז זה נועד לכישלון, וזה כישלון ידוע מראש, - כי זה פשוט שקר מוחלט, תמיד ותמיד, אפשר לנצח, נקודה!!! גם אם צד אחד נסגר כמו ויקשה השם לב פרעה, נפתח כוח אחר לנצח, רק עלינו לגלות את הפתחים הנוספים או החדשים להתמודדות בכדי לנצח בניסיון.

ולעולם אל יאוש, יש כאן מלחמה שחייבים להילחם בכל הכוח, וכל החיים עד הרגע האחרון!! זוהי מלחמה של חיים ומוות, אל תיפול כמו זבוב, וה' יתן לך כוח כאריה ותנצח בעזרת ה' רק תחליט שאתה וודאי מנצח וגם תעשה הכל ובאמת הכל, ובעזרת ה' אכן תנצח! אמן ואמן.

וטהר לבנו – וארא

עודך מסתולל בעמי לבלתי שלחם

ולדוגמא הוא שיקר ואמר להם: הנה יעקב חתני כשגדל והתעצם ברח ולקח את כל רכושי ורושש אותי, והיות והוא היה סבא רבא של עם ישראל והביא דוגמא מעשית מחייו עם יעקב, לכן דבריו התקבלו על לב העם המצרי.

אבל פרעה ידע שלבן משקר כי הוא הכיר את יוסף הצדיק וזכה לראות בקדושת יעקב וליהנות מברכתו לכן ידע שלבן בלעם הוא רשע ושקרן, **אומנם** לאחר 3 חודשים פרעה נכנע לדרישת העם, והסכים לעצת בלעם שהוא לבן להציק לעם ישראל כי העם תמכו בעצת בלעם, **ולכן** יתרו ואיוב למרות שהיו שנים מול אחד, לא יכלו להתנגד לדעת בלעם היחיד כי העם והמלך היו בדעתו.

והנה בתרגום יונתן על הפסוק שנכתב במכת ברד **"הירא את דבר ה' מעבדי פרעה הניס את עבדיו ואת מקנהו אל הבתים"** – הירא זה איוב **"ואשר לא שם לבו אל דבר ה' – זה בלעם"**, כי בלעם הרשע מתחילה ועד סוף החטא החטיא והמריד את המצרים נגד האמונה בבורא עולם ולשנאת עם ישראל.

לא פלא שיש ללבן מקום של כבוד של רשעים **בהגדה של פסח**, וסיפור הרשעים בהגדה מתחיל בו, **דהיינו שהגדה של פסח לא מתחילה בסיפור של נמרוד הרשע** שהפיל את אברהם אבינו לכבשן האש, **למרות** שגם זה יכל להאביד את כל עם ישראל, כי בלי אברהם אבינו אין כלום, **בכל זאת** סבא מסור ברשעות **כלבן הרשע** אין בנמצא!! כי הוא כביכול **הקדיש את חייו הארוכים לרדוף את ישראל בכל תקופות חייו**.

ללמדנו, שאם לא נתקן את המידות שלנו, אנחנו מסוגלים להיות רעים למשפחה שלנו, ולרדוף באובססיות את יוצאי חלצינו, וזה לא רק בקשר למידות, זה קשור גם בעניין קדושת העיניים אם לא נדאג לשמור על עינינו אנחנו מסוגלים להרוס את המשפחה חיים שאולה, להיות רעים ואכזריים לאשה ולילדים ולגרום להם נזק נפשי ורוחני לדורי דורות, ולכן מהיום נזכור שלבן ביקש לעקור את הכל, ואנחנו ניזהר מפניו, ונתקן ונבנה את הכל מחדש בעזרת ה' אמן ואמן.

והפשתה והכסמת לא נכו, כי אפילות הנה

וכל סיבת הפלאי פלאות שנעשו להם, זה בכדי שיהיה מה להכות במכת ארבה, שיהיה לארבה מה לאכול ולהכות את מצרים, **אבל** אם כן למה דווקא הפשתה והכוסמת שרדו, אולי שהחטיה תשרוד במקום, שהרי ממילא יש כאן נס ששרדו אז אולי עדיף שתשרוד החטיה החשובה יותר שעושים ממנה לחם, וזה יכאיב יותר למצרים במכת ארבה? **אלא** התשובה, שגם במצב של פלאי פלאות, אם אפשר ללמד אותנו עוד מוסר השכל לחיים, וודאי שווה לבורא עולם להכניס גם את זה במכלול.

ולכן היות ופשתה וכוסמת רכים יותר מחטיה והתכופפו לכן הם לא נשברו, והיות והסיכון שלהם פחות מהסיכון של החטיה הקשה שנשבר והתפוצץ עליו הברד, לכן בחר ה' שהנס יהיה בהם, **ולמרות** שאם יש פלאי פלאות אז מה משנה סיכון אחד או יותר, **בכל זאת המוסר השכל** עבורנו עצום, שמי שמתכופף ונכנע לא נשבר ויכול לשרוד.

ולכן אנחנו בנפתולי החיים, לא נישבר!! כי נתכופף מפני הגלים, וככה נשרוד את משברי הים וקשיי החיים בהצלחה.

"מכת ברד - משה הזהיר באזהרה ברורה מי שיצא מהבית ימות מהברד"

ועוד נראה, שהשליחים היו שלוחי מצווה שאינם ניזוקים, כי הם היו חלק מקידוש ה' שפרעה יגיד ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים, ואפילו שהם בוודאי לא התכוונו לשם שמים ולשם מצוה, אבל במציאות הם היו שלוחי מצוה, כי נוצר דרכם תוצאה נפלאה וטובה.

כתב הבעל הטורים שהראשי תיבות של המילים **"עודך מסתולל בעמי לבלתי"** זה בלעם, וכמאמר חז"ל **סוטה יא'** ששלושה היו בעצה של פרעה, **ובלעם** הוא זה שהציע לשעבד את עם ישראל, ואילו יתרו ברח ואיוב שתק, והיות ובלעם הציע להצר לישראל והתקבלה הצעתו, לכן כל השעבוד והגזרות נחשבות ונוקפות לאשמתו ולחובתו, **ולכאורה** זה סותר את המדרש הקודם, שבתחילה פרעה לא רצה להרע לישראל, והעמו אילץ אותו להרשע, והנה במאמר חז"ל **ג' היו בעצה**, משמע שבלעם הוא זה שהחליט על הגזירות, ולא ברור לכאורה מי התחיל ברוע?!!

וגם פלא שהשנים שהם יתרו ואיוב לא גברו על דעת בלעם שהייתה דעת יחיד? **ואם תאמר** שפרעה התייעץ אתם רק אחרי שכבר נכנע לרצון העם שכפה עליו לגזור גזירות על עם ישראל, ושאל אותם איזה גזרות ואיך לבצע את הגזרות על עם ישראל, **אם כן למה האשמה על בלעם יותר מפרעה או מהעם המצרי**, **וגם** בעצם צריך ביאור מדוע העם המצרי החליט להרע לעם ישראל בכפיות טובה, למה לא חשבו כפרעה בתחילת דרכו שזו כפיות טובה?!!

וייתכן שבלעם התחיל את כל הרוע, כי יש דעה **תרגום יונתן במדרג כב' ה' ובעלי התוס'** בשם **מדרש** שבלעם זה לבן, **וביקש לבן לעקור את הכל**, והיות ולא הצליח לכן רצה להצר לעם ישראל ולעקור לפחות חלק מעם ישראל, כמו שכתוב **"ארמי אובד אבי"**, **"וירד מצרימה"**, ואולי בלעם תחילה הסית את העם המצרי נגד עם ישראל, שאמר להם אני סבא רבא שלהם ואני מכיר את אופיים הרע והבוגדני, שברגע שהם יגדלו ויתחזקו הם ימוטטו את מצרים,

ללמדנו, שאם לא נתקן את המידות שלנו, אנחנו מסוגלים להיות רעים למשפחה שלנו, ולרדוף באובססיות את יוצאי חלצינו, וזה לא רק בקשר למידות, זה קשור גם בעניין קדושת העיניים אם לא נדאג לשמור על עינינו אנחנו מסוגלים להרוס את המשפחה חיים שאולה, להיות רעים ואכזריים לאשה ולילדים ולגרום להם נזק נפשי ורוחני לדורי דורות, ולכן מהיום נזכור שלבן ביקש לעקור את הכל, ואנחנו ניזהר מפניו, ונתקן ונבנה את הכל מחדש בעזרת ה' אמן ואמן.

רש"י מביא פירוש א', שהפשתה והכוסמת היו רכים לכן כשפגע בהם הברד הם התכופפו ולכן הם לא נפגעו מהברד, דהיינו שהברד לא שבר אותם ולא התפוצץ, ועל כן האש שבתוכה לא שרפה אותם, **עוד** הביא רש"י בשם **מדרש רבינו תנחומא**, שיש מרבתינו שנחלקו על זה, ומפרשים **"אפילות"** שפלאי פלאות נעשו להם, ולכן לא לקו.

וקצת התפלאתי מדוע נקט רש"י לשון **שרבותינו חולקים**, ולא ויש מפרשים?? **בפרט** שכתב לשון **"ומפרשים"**. **אלא** נראה להסביר כפי שכתב **הבעל הטורים** וכן יש **במדרשים** שהייתה אש גם בתוך הברד וגם אש מחוצה לו - סביבו.

ולכן נחלקו רבותינו, שגם אם הברד לא שבר את הפשתה והכוסמת כי התכופפו, מכל מקום הם היו אמורים להישרף מהאש שהייתה סביב הברד מבחוץ, לכן פירשו שפלאי פלאות נעשו להם שלא לקו.

ולכן אנחנו בנפתולי החיים, לא נישבר!! כי נתכופף מפני הגלים, וככה נשרוד את משברי הים וקשיי החיים בהצלחה.

"מכת ברד - משה הזהיר באזהרה ברורה מי שיצא מהבית ימות מהברד"

ונשאלת השאלה אם כן איך שלח פרעה למשה בסוף המכה שליחים, הרי הם ימותו בחוץ, אבל הם לא מתו, למה לא? אלא פשוט, שמי שיצא מתוך זלזול באזהרה וחוסר יראת השם, הוא מת, או עבדיו ובהמותיו, אבל כאן פרעה שלח מתוך פחד ה', לכן לא מתו.

וטהר לבנו – וארא

ומזה נלמד עד כמה עלינו לקדש שם שמים, שאפילו בלי כוונה זה עדיין נחשב כשלוחי מצוה. לכן לא נזלזל בעצמינו, ונקדש שם שמים כל רגע ורגע, כמובן לשם שמים! אבל שלא נימנע מפעולות של קידוש השם מחמת חוסר מחשבת לשם שמים. וכל פעם ששומרים על העיניים ברחוב זה קידוש ה', וכל פעם שבורחים מחברים רעים ומניסיונות זה קידוש ה' גדול וחשוב.

ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים

במצרים!!! ולאחר 3 חודשים הוא נשבר ונכנע להם והסכים לגזור גזירות רעות על עם ישראל!!

וייתכן שהיות ובהתחלה הוא היה טוב ורצה להיות טוב, ואפילו עמד 3 חודשים מול כל הרשעים, לכן עכשיו כשנשבר והכיר בחטאו הוא התוודה שחטא הפעם, אבל בשורש החטא האשים את עמו ולא את עצמו, בטענה שהם כפו אותו והרסו את הטוב שבו.

ואם כן יש לתמוה, שכתוב במכילתא בשלח ט' שבשכר שאמר ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים לכן המצרים זכו לקבורה לאחר שטבעו בים סוף, ולכאורה אם במשפט הזה הוא הצדיק את עצמו ואת ההאשמה הפיל על עמו, מדוע מגיע להם שכר טוב של קבורה על משפט זה שאמר??

אלא מכל מקום יש כאן מקום לשכר, כי כאן פרעה עשה חשבון הנפש יסודי על חטאיו עד לשורשיו, ואכן הודה שעכשיו הוא חוטא, אבל בכה על השורש שבו התחיל ליפול ולהיות רשע, ולכן כשהגיע לנקודת ההתחלה הוא האשים את עמו שהכריחו אותו לחטוא ולהרשיע.

והיות והוא התעורר בתשובה ממצבו העכשווי כפי שאמר שחטאנו הפעם, ולא הסתפק בכך אלא חקר והעמיק בחשבון נפש דקדקני עד שורשי חטאו שהיה כמעט לפני מאה שנים, זה חשבון נפש עצום, ולכן זכו לשכר שנקברו.

ללמדנו, עד כמה עלינו לחזור בתשובה ולהעמיק בשורשי החטא להבין מאיפה הנפילה שלנו נובעת, ומתוך המסקנות ננסה לתקן להתעלות, כי כל אדם חייב לעשות חשבון נפש ולהכיר את עצמו לעומק, וע"י זה יצליח לתקן ולהתעלות רק חזק ואמץ.

אשרי לפי אב' חוץ מאות נ' - המשך

דורשת נפלה ולא תוסיף - לנפול עוד, קום בתולת ישראל, דהיינו שהפסיק ניתן לאחר המילים **נפלה לא תוסיף**, וממילא אדרבא יש כאן עידוד לעם ישראל שלא יוסיפו ליפול, ואם כן למה לא נכתב פסוק שיש לו פרשנות ומשמעות מצוינת לעם ישראל??

והתשובה היא, שה' בכוונה בחר פסוק זה, ללמדנו שלא יהיה לשום אדם אפשרות לחשוב שאם נפל אין לו יותר תקומה, אלא שכל יהודי ידע שאפשר לקום מנפילה, כפי שכתוב באות ס' באשרי **"סומך ה' לכל הנופלים"**.

ולכן יהודי יקר, בוכה אני אתך על הנפילה אבל אל תרמה את עצמך שאין לך תקווה ויכולת לקום ולהתקדש כי זה עצת היצר הרע שתתייאש, אלא זכור שהמזמור אשרי שחשוב כל כך שנמחק בו פסוק רק בכדי לעודד אותך שתמיד יש תקומה לאחר נפילה!! אז בבקשה אל תיפול כי זה כואב באמת!!! וגם מקשה לקום!!! בפרט שלפעמים הנפילה נראית כמתוקה ומושכת!! אבל אם נפלת אל תתייאש תקום ותתחזק ויש הבטחה שסומך ה' לכל הנופלים!!! רק חזק ואמץ!!

שא נא חטאתי אך הפעם – המשך

אולי במכת ברד שפרעה אמר **"הפעם"**, אולי יצא לו בהשגחה עליונה לומר כן, כי רק הפעם הזאת במכת ברד פרעה יכל לטעון שהוא צדיק ועמו הרשעים אבל לא במכה הבאה, וממילא במכת ארבה הוא הוכיח שמאז שהתחיל את הגזירות הוא היה רשע כמו עמו ואין לו טענת אונס כי הוכיח שמרצון הוא מתעקש נגד רצון יועציו וזקני מצרים ובעצם נגד כל עמו להעביד את עם ישראל.

ללמדנו, שהקב"ה מתחשב אפילו בבעלי עבירה בכל גורמי העבירה, ובכל הסיבות והגורמים לחטא, ואם על רשע כפרעה הקב"ה מדקדק מה אחוזי חלקו ואשמתו ומה אשמת אחרים בחטאו, כל שכן ליהודי הקב"ה מדקדק ומתחשב, וזה מלמד על אהבה גדולה של הקב"ה ליצוריו, אז נחזיר לו אהבה, ונשתדל לצמצם את החטאים למחצה ולשליש ולרביע, ולגמרי אמן.

שמעתי סיפור על זוג נשוי שבלילה כשישנו פתאום בנם התינוק התחיל לצרות, והתחיל וויכוח ביניהם מי יקום וייגש לטפל בתינוק, והיות והיה מדובר בזוג יודעי ספר לכן הוכיחו טענתם מהכתובים, וכך טען הבעל לאישה, הרי כתוב מפורש **"עצת ה' - היא תקום"** שאת צריכה לקום, אבל הוא שכח לרגע שהוא נשוי לתלמידה חכמה והיא החזירה לו הוכחה ניצחת בדיוק מאותו פסוק, וכך טענה לו: הרי כתוב **"עצת ה' היא - תקום"**!!! ובעצם הוויכוח ביניהם היה איפה שמים את הפסיק בפסוק!!!

והנה החתם סופר מביא מדרש, שפרעה אמר **"ה' הצדיק ואני"**, **"ועמי הרשעים"**, דהיינו את הפסיק לא אחרי **"ה' הצדיק"**, אלא הפסיק נמצא אחרי **"ה' הצדיק ואני"**, ולכאורה זה מדרש פליאה, כי איך ייתכן שפרעה הרשע טוען שהוא צדיק??? ובאיזו חוצפה הוא מאשים את העם שלו ברשעות?? איפה נטילת האחריות שלו??

ונראה לתרץ, על פי המדרש שהבאנו בפרשת שמות רבה א' ט' שבהתחלה פרעה לא הסכים בשום פנים ואופן לעצת **יועציו ושריו שביקשו ממנו לגזור גזרות רעות** על עם ישראל, כי פרעה טען להם שזו כפיות טובה!!! שהרי יוסף הציל את כולנו ובלעדיו כל מצרים היו מתים, ואיך נהיה כפויי טובה, ולכן טען להם שהוא מתנגד בכל מחיר!!! ושריו פיטרו אותו!!! ואכן 3 חודשים הוא לא מלך

ללמדנו, עד כמה עלינו לחזור בתשובה ולהעמיק בשורשי החטא להבין מאיפה הנפילה שלנו נובעת, ומתוך המסקנות ננסה לתקן להתעלות, כי כל אדם חייב לעשות חשבון נפש ולהכיר את עצמו לעומק, וע"י זה יצליח לתקן ולהתעלות רק חזק ואמץ.

כשהתפללתי תפילת אשרי יושבי ביתך התחדש ב"ה חידוש עצום, שהרי כל אשרי נכתב על פי סדר א ב חוץ מהאות נ שחסרה, ובגמרא ברכות ד' מבאר רב יוחנן מפני שהיה אמור להיות כתוב בה הפסוק **"נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל"**, ואם נשים את הפסיק מיד לאחר המילה **נפלה**, ממילא המשמעות בהמשך **שלא תוסיף לקום**, שחס ושלום לא תהיה תקומה לעם ישראל, ולכן דילגו על האות נ' באשרי יושבי ביתך.

ולכאורה קשה שייכתב פסוק אחר בנון במקום הפסוק שיש בו משמעות רעה לעם ישראל!! וגם הרי הגמרא שם

וטהר לבנו – וארא

”בצאתי מן העיר אפרוש כפי אל השם”

ועוד קשה, מדוע דווקא במכה זו כתוב **שפרש כפיו אל השם**, ואילו במכות הקודמות, נכתב לשון צעקה, עתירה וכיוצא ב שמשמעותם התאמצות בתפילה??

ונראה, שאכן במכות הקודמות משה התפלל בתוך העיר במקום טמא, בפרט במכת צפרדעים שהיה עליו להוכיח לפרעה שהוא מתפלל מהיום למחרת, ודווקא בגלל שזה מקום טמא, היה על משה לצעוק ולהתאמץ בתפילה ולהרבות בכוח הקדושה כנגד כוח הטומאה הגדול שבעיר, אבל במכת ברד שיצא מהעיר, היות ומשה לא היה במקום טמא, הספיק למשה רק לפרוש כפיו בלי לצעוק ולהתאמץ בתפילה, וזה כבר פעל את הנצרך.

במכת ברד, כתוב **”בצאתי מן העיר אפרוש כפי אל השם”**, וכתב רש”י, שהיה צריך לצאת מהעיר כי הייתה מלאה בעבודת גילולים.

וצריך עיון, שהרי במכות הקודמות לא כתוב שמה יצא מהעיר להתפלל, כגון במכת צפרדעים שם כתוב **”ויצא מעם פרעה ויצעק אל השם”**, וכן במכת ערוב **”ויצא משה מעם פרעה, ויעתר אל השם”**, ומפרש שם רש”י **”ויעתר”** זה ריבוי תפילה, אז למה דווקא במכת ברד הוצרך משה לצאת מהעיר, שלא כמו בשאר המכות, שהרי אם המקום טמא אזי בכל המכות היה עליו לצאת מהעיר ולהתפלל מחוץ לעיר?? ואכן יש דעות בראשונים שבכל המכות יצא מהעיר.

ולכן בדור שלנו שכוח הטומאה רב ומשתולל ביצר על ידי האינטרנט המפיל חללים חללים, מלבד כל סוגי הניסיונות כך שיש ניסיונות בכל החזיתות, חובה עלינו לצעוק ולהתאמץ יותר בתפילה ובתורה ובמצוות, הכי חזק ובכל כוחינו!! ונצעק תמיד אל השם אלוקינו שיצילנו תמיד מכל פגע אמן ואמן.

*וירא פרעה כי חדל המטר והברד והקולות ויוסף לחטוא, ויכבד לבו

אומנם באמת מצאנו מפורש שהי לא נתן למצרים ליהנות משום מכה, שהרי במכת ערוב בסיום המכה לא נשאר חיה אחת ולא עור של חיה בכדי שלא ייהנו מעורות בעלי החיים, כמו כן במכת ארבה לא נשאר ארבה אחד בכדי שלא יאכלו אותו המצרים כאוכל במקום התבואה שחוסלה על ידי הארבה, וממילא גם לא היה סיכוי שבמכת ברד המצרים ייהנו מהמטר שיישאר להם לטובה.

ובכל זאת משה רבינו לא התפלל על המטר שיפסק למרות שכך אמור להיות בסוף המכה, או בגלל שלא רצה להכעיס את פרעה שביקש שרק הקולות והברד יפסקו ולומר לו בפנים אני יתפלל גם על המטר שייפסק, כי אז יתכן שפרעה יתרגז ויתחרט מתשובתו עוד לפני שהמכה תיפסק, ובורא עולם רצה להראות את פרעה הרשע שהוא אדם שקרן, שמבטיח ובסוף לא מקיים.

ועוד סיבה פשוטה נראה לבאר, שמה רבינו התפלל על מה שהתבקש מפרעה ולא הוסיף להתפלל על מה שלא נתבקש, למרות שידע שגם המטר יפסק, כי הקב”ה לא ישאיר למצרים ברכה מתוך המכה.

אומנם בעצם הרעיון יש כאן מסר חשוב מאוד, שמה רבינו רצה שפרעה יראה בחוש שבורא עולם לא יתן לו להרויח כלום מהחטא, שבעצם אם אכן חזרת בתשובה על מה שחטאת ולא שחררת את עם ישראל בעצם אתה אמור לבד לבקש שכל חלקי המכה יסתלקו כולל המטר, כי לבד אתה אמור לרצות לנקות את חטאך לגמרי, וכשרוצים להרויח משהוא מהעבירה זה מוכיח שאין חרטה מהחטא מושלמת.

ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים

וזה מדרגת תשובה גבוהה יותר, שנראה שמתחרט באמת על חטאו ומכיר באמת ה' ובצדקות ה', ואין זה תשובה רק מתוך אימת העונש, ואכן על זה כתוב במכילתא שזכה לשכר על כך שנצטוו ישראל **לא לתעב מצרי כי גר היית בארצו**.

ואם אכן פרעה חזר בתשובה בדרגה גבוהה יותר עד כדי כך שזכה לשכר מיוחד על כך, מדוע משה רבינו אומר לו אני יודע שהתשובה שלך לא רצינית, כי אני יודע שברגע שייגמרו הקולות והברד אתה תחזור להרשיע ולחטוא, הרי פרעה הוכיח בדבריו שהוא לא חזר רק מחמת פחד העונש, אלא חזר מתוך הכרה בגדלות הבורא מול שפלות עצמו,

בספר תולדות יצחק מדקדק מלשון הפסוק שמשמע שבגלל שחדל המטר וכו' לכן זה גרם לפרעה ולעבדיו לחטוא, כי אם הכוונה רק שנהיה שקט היה צריך להיות כתוב **”והייתה הרווחה”** כמו שכתוב במכת צפרדעים, והשאלה למה אכן המטר וכו' גרמו להכבדת לב פרעה??

ותידיץ כפי שכתוב גם **במושב זקנים של בעלי התוספות**, שהיות ובמצרים אין כמעט גשם, לכן פרעה ועבדיו רצו שמכת ברד – הברד והקולות יסתלקו, אבל שיישאר המטר, ואכן כך ביקש פרעה במפורש ממה שיתפלל שיחדלו הקולות והברקים – ולא ביקש שהמטר יפסק, וכן משה רבינו ביקש כבקשת פרעה שיחדלו הקולות והברד, ולא ביקש שיחדל המטר, והיות ובכל זאת המטר פסק מזה הסיק פרעה שלא בגלל משה פסקו הקולות והברד, ולכן הכביד את לבו והוסיף להרשיע.

ובאמת נכון הדבר שכל הזמן פרעה ניסה לתפוס את משה בשקר או בחוסר דיוק בכדי להוכיח שמה שקרן ולא שליח ה', ולכן שלח במכת דבר לבדוק האם אכן לא מתו מבהמות ישראל, וכמו כן לכן משה רבינו הקפיד לומר לפרעה במכת בכורות **כחצות הלילה**, ולא אמר בחצות למרות שבורא עולם יודע בדיוק מתי זה חצות, אבל היות ופרעה לא יודע במדויק לכן שיננה משה ואמר כחצות שלא יהיה לפרעה מענה לשון לכפור שלא מהי הייתה המכה כי היא לא הייתה בדיוק בזמן שנקבע.

אבל אם כך קשה מדוע במכת ברד אכן יצא כביכול שמה רבינו לא דייק בלשונו, וביקש להתפלל על פחות ממה שקרה בפועל??

ובהמשך הפסוקים כתוב **”העתירו אל ה' ורב מהיות קלת אלקים וברד ואשלחה אתכם ולא תספון לעמד, ויאמר אליו משה כצאתי את העיר אפרש את כפי אל ה' הקלות יחדלון והברד לא יהיה עוד למען תדע כי לה' הארץ”** ובסוף מסיים משה ואומר **”ואתה ועבדיך ידעתי כי טרם תיראון מפני ה' אלקים”**.

ויש כאן כמה פליאות ואולי נוכל לתרצם ביסוד הקודם, שהנה פרעה חזר לכאורה בתשובה שלימה כי לא אמר חטאתי עויתי פשעתי, כי אז אפשר לומר שחזר בתשובה רק מתוך הפחד והאימה שזה תשובה לא מושלמת, אלא הוסיף ואמר **”ה' הצדיק”**.

וטהר לבנו – וארא

תשובה, כי התשובה שלכם אינה מושלמת והיא תקרוס מיד כשיחדלו הקולות והברקים.

אז הנה לנו תשובה מאיפה ידע משה רבינו שלמרות שפרעה אמר ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים בכל זאת אין כאן תשובה מושלמת.

אבל עדיין קשה מדוע באמת התשובה של פרעה לא הייתה מושלמת למרות שאמר ה' הצדיק שזה מוכיח על תשובה מושלמת ולא רק תשובה מתוך פחד???

והתשובה היא כפי היסוד שאמרנו קודם, שהיות ופרעה כשחזר בתשובה לא ביקש ממש רבינו שיתפלל אל ה' שיסיר גם את המטר, אלא ביקש רק להסיר את הקולות ואת הברד, זאת אומרת שפרעה עדיין השאיר לו אחיזה בחטא, ובעצם לא רצה למחוק את החטא לגמרי בלי להשאיר כל רושם, אלא רצה להרוויח קצת מהעונש ובעצם מהחטא, ולכן התשובה שלו הייתה פגומה וקרסה מיידית לאחר שסר ממנו פחד העונש.

ללמדנו, שעלינו לחזור בתשובה שלימה ומושלמת, שהיא לא רק תשובה מתוך אהבת ה' וידיעת עוצמת גודלו של בורא עולם, אלא גם תשובה של מחיקת כל זכר לחטא, וזה כולל סגירת כל שערי וכל הפתחים לעבירות, שלא נחזור חלילה לחטא בעתיד בנקל חלילה, ועד כמה שיותר נחסום ותסגור באמת את שערי הטומאה שלא נוכל להיטמאות כשנתקרר מהחיזוק, כך אנחנו מעצימים את כוח התשובה שלנו, וכך גם אנחנו מקדשים יותר את עצמנו ואת בתינו ואת עירנו,

אז קדימה נסגור הרגע את כל הפתחים ליצר הרע, כי לפתח חטאת רובץ, סגירה אמיתית ומושלמת כך נתעלה ונצליח אמון.

ה' הצדיק – למה בגלל זה זכו מצרים?

היה באשמתו של פרעה ושל העם המצרי, וממילא גם אין מקום להכרת הטוב על האכסניה במצרים שהרי הכל הייתה גזירה משמים.

אבל ברגע שפרעה הודה ואמר שה' הצדיק ואני ועמי הרשעים כאן הודה שהייתה לו שליטה בגלות מצרים ויכול היה להתגבר ולא לחטוא בשעבוד עם ישראל, ובכל זאת הוא הרשיע ולא פעל נכון, ואילו הקב"ה צדיק כי לא הכריח אותו לחטוא בשעבוד עם ישראל.

ואחרי שפרעה הודה כזאת, ממילא עם ישראל אכן קיבלו מרצון פרעה אכסנייה במצרים, ומגיע לו הכרת הטוב על שנתן לנו אכסנייה בשעת הדחק.

ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים – למה דווקא כאן התעורר פרעה להכרה זו??

דבר יכלו המצרים לדעת את דרכי ההצלה רק על ידי דיוק דברי ה' שאמר **"במקנך אשר בשדה"** – ומשמע מה שיהיה בבית לא יינזק, **אבל** לא רק חסד זה, אלא גם שבורא עולם השאיר למצרים אוכל לאכול שלא ימותו בכך שהתבואה שלא ביכרה לא נהרסה במכת ברד ורק הפשתה והשעורה שמבכרות ומקדימות להבשיל הם נהרסו במכת ברד.

והיות וכאן נהג ה' עם פרעה במידת החסד לכן דווקא במכה זו כתוב ה' אלוקים שכמעט לא הופיע בתורה קודם, כי כאן היה בחוש מידת הדין יחד עם מידת הרחמים, **אבל** טמון כאן הרבה יותר מכך, וכפי שנראה במאמר הבא.

הקדמה למכת ברד – ומשמעותה העצומה בקשר לבחירה החופשית של פרעה

ורבים מקשים על דברי רש"י וכי מה עניין להזכיר לפרעה את מכת בכורות כאשר עומדים קודם מכת ברד?? ולכן יש שכתבו שכוונת רש"י למכת ברד והכוונה בכורות שהזכיר רש"י גם קשור לברד, שהבכירות – הפשתה והשעורה נהרסו ולא התבואה, וצריך להבין הרי רש"י כתב שהיא שקולה כנגד כל המכות, ואם הכוונה לברד למה היא שקולה כנגד כל המכות??

ואם כן אולי תשובה כזו כן תחזיק מעמד גם לאחר שיפסק הפחד?? אז מדוע משה רבינו אומר לו בוודאות שהוא בטוח שמיד אחרי הפחד יחזור פרעה לרשעותו??

אלא יתכן לתרץ זאת על פי חידוש אחר שראיתי בראשונים ע"י רמב"ן שמקשים מדוע משה רבינו מדגיש במכה זו שעליו לצאת מהעיר, וכפי שכתב רש"י כי העיר הייתה מלאה בעבודה זרה, ולכאורה מה מיוחד להדגיש זאת במכה זו יותר משאר המכות שמשה התפלל על פרעה??

והברוך טעם בספר **"ברוך שאמר"** עמ"ס ר"ה יג' מתרץ שיש דין שגוי יכול לבטל את העבודה זרה שלו, ואכן אם פרעה ועמו היו חוזרים בתשובה שלימה ולא רק מחמת יראת הפחד כמבואר בשו"ע יור"ד סימן קמ"ז, אם כן כל העבודה זרה בעיר הייתה מתבטלת, ומשה רבינו לא היה צריך לצאת מהעיר, אבל משה רבינו הרגיש בקדושתו שהטומאה של העבודה זרה עדיין קיימת בעיר, ולכן אמר לפרעה עלי לצאת מהעיר בכדי להתפלל למרות שעשית

ללמדנו, שעלינו לחזור בתשובה שלימה ומושלמת, שהיא לא רק תשובה מתוך אהבת ה' וידיעת עוצמת גודלו של בורא עולם, אלא גם תשובה של מחיקת כל זכר לחטא, וזה כולל סגירת כל שערי וכל הפתחים לעבירות, שלא נחזור חלילה לחטא בעתיד בנקל חלילה, ועד כמה שיותר נחסום ותסגור באמת את שערי הטומאה שלא נוכל להיטמאות כשנתקרר מהחיזוק, כך אנחנו מעצימים את כוח התשובה שלנו, וכך גם אנחנו מקדשים יותר את עצמנו ואת בתינו ואת עירנו,

אז קדימה נסגור הרגע את כל הפתחים ליצר הרע, כי לפתח חטאת רובץ, סגירה אמיתית ומושלמת כך נתעלה ונצליח אמון.

הבאנו קודם את דברי המכילתא שבזכות שפרעה אמר **"ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים"** לכן זכו לציווי ה' לעם ישראל **"אל תתעב מצרי כי גר היית בארצו"**.

ולכאורה קשה מאוד שהרי התורה מפרטת מה סיבת הסכות של המצרים בציווי זה, כי עם ישראל היו גרים בארץ מצרים, וכפי שכתב רש"י שהייתה לנו **אכסנייה בשעת הדחק** למרות כל הצרות, ואם כן מדוע מוסיף המכילתא עוד טעם לציווי ה' שכבר נכתב טעמו בצדו??

ונראה לתרץ שהנה פרעה יכל לטעון למה אני מקבל מכות הרי כל גלות מצרים הייתה גזירת ה' שקבע אותה עוד בברית בין הבתרים עם אברהם אבינו, וכביכול הכל לא

כתבו המפרשים שבמכה זו נהג הקב"ה עם המצרים גם במידת החסד, שהרי אין דרך אויב לעדכן את שונאו הנלחם אתו, את דרכי ההצלה, והנה כאן עוד קודם המכה הקב"ה מודיע לפרעה שאפשר להינצל מהמכה על ידי שיכניסו את כל בעלי החיים לתוך הבית כך הם לא ימותו מהברד, וזה חסד עצום – לגלות דרכי הצלה לאויב!!!

וגם לדעות שגם במכת דבר כל הבהמות שהיו בחוץ נהרגו ולא הבהמות שהיו בביתם, ושוב כאן א"כ החסד חזר על עצמו וביתר שאת כי כאן הקב"ה פירט במפורש את ההצלה לאלו שיכניסו לבית את בעלי החיים, ואילו במכת

קודם מכת ברד הקב"ה אומר לפרעה על ידי משה רבינו דע לך יכול הייתי להורגך במכת דבר אבל לא עשיתי כן, כי רציתי שתבין שיש בורא עולם ותכיר בכוחו ותשמע סוף סוף בקולו, כי אם לא תשמע בקולי אני יביא **"את כל מגפותי אל ליבך"**, וכתב רש"י שהכוונה למכת בכורות ששקולה כנגד כל המכות.

וטהר לבנו – וארא

קודם שרצה ליהנות העבירה בכך שהמטר יישאר, וממילא לא היה כאן התנתקות מושלמת מהעבירה ולכן קרס.

ולכאורה קשה מאוד, וכי הקב"ה דורש עד כדי כך מבעל תשובה שיחזור מיד בתשובה מתוך אהבה וניתוק מוחלט ומושלם מהעבירה?? וכי הקב"ה לא אמר פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם?? ואולי זה נאמר רק כלפי יהודים שהקב"ה עוזר להם לחזור בתשובה, אבל בכל זאת פרעה חזר בתשובה בדרגה גבוהה יחסית כשאמר ה' הצדיק, ומדוע הקב"ה לא הסתפק בזה כהתחלה של תשובה?? למה בורא עולם דרש ממנו תשובה מושלמת תכף ומיד??

אלא נראה שהיות והקב"ה הכין חזק את פרעה לפני ובתוך מכת ברד שיוכל בבת אחת לחזור בתשובה שלימה באמת, לכן הקב"ה לא הסתפק שפרעה התקדם 2 דרגות בתשובה כביכול אלא רצה מפרעה תשובה מושלמת בבת אחת, כי כפי ההכנה כך גודל הציפיה והדרישה, **ובפרט שמשא רבינו מודיע לפרעה** כשאמר ה' הצדיק **שידע שהתשובה לא תחזיק מעמד כי בורא עולם רוצה יותר מכך**, וחסר בתשובה שלו **עזיבת כל חלקי החטא**.

וזה מתרץ על קושיית הרמב"ן מדוע משה רק הודיע לפרעה על מכת ברד ולא המתין למענה לשונו של פרעה, ולפי דברינו מתורץ, שמשא רבינו ביקש מפרעה לפני המכה להתבונן היטב במצב שהיה לפני המכות דהיינו בכל המכות שהיו ובפרט במכת דבר, אבל השלמת ההתבוננות תהיה בעצם מכת ברד שפרעה יראה את חסדי בורא עולם על המצרים, והכל ביחד אולי ישפיע על תשובת פרעה, ולכן לקראת סיום המכה רק אז משה רבינו כביכול ניהל דו שיח עם פרעה בכדי לכוונן לתשובה מושלמת וכאמור.

ופרעה בכל זאת לא השלים את כל חלקי התשובה, ולא ביקש שה' יסיר הכל גם את המטר כי אין רצוני ליהנות כלל מהעבירה ומהמכה שהגיעה בגלל העבירה אלא רוצה אני ניתוק מוחלט מהחטא, וזה לא קרה ולכן פרעה מיד אחר סיום המכה קרס ונפל שדוד ביצרו הרע והמשיך להרשיע.

ואשר לא שם לבו אל דבר ה' ויעזב את עבדיו ואת מקנהו בשדה

ואכן המצרים האמינו שיהיה מכה שתהרוג אנשים ובעלי חיים שיהיו מחוץ לבית, ולכן אף אדון לא יצא מביתו כי לא רצה למות בוודאות, ובכל זאת **בעצת בלעם** היו מצרים שבכוונה הוציאו את עבדיהם ואת בהמתם החוצה בכדי שימותו במכת ברד במיתה משונה, ולהראות לכולם שכביכול אין רחמים לבורא עולם על ברואיו, בניגוד גמור כביכול לדברי הקב"ה שרחמיו על הכל גם כלפי המצרים.

וזה מזכיר מה שהמחבלים הרשעים מעזה עושים, הם שולחים טילים מתוך בתי ספר מלאים בילדים ערבים לעבר בתי תושבים בארץ ישראל, בכדי שכאשר יגיבו לירי ויתקיפו את מקורות הירי, ממילא ימותו ילדים ערבים, וכך הערבים מציגים זאת לעולם כתקיפה אכזרית, שרוצחים ילדים חפים מפשע בעזה, והם בעזה מסכנים ואומללים וחסרי ישע וחסרי הגנה לנפש ועולליהם.

הנה לנו, רשעים שמעדיפים לרצוח את ילדיהם בכוונה תחילה העיקר להציג את הצד השני המתגונן כאכזר ונטול לב ורוצח ילדים!!! בדיוק כמו שהיה במצרים במכת ברד.

*** בעבור תדע כי אין כמני בכל הארץ

ויישר כוח לבחור בן העליה "אלון גיל" ני"ו שבזכותו התחדש לי חידוש זה שיזכה להתעלות בתורה וביראת שמים אמנ.

ואת עמך בדבר ותכחד מן הארץ: ואולם בעבור זאת העמדתך בעבור הראתך את כחי ולמען ספר שמי בכל הארץ", ובעצם הקב"ה אומר לפרעה יכול הייתי להרוג

ואולי במכת ברד היה בה עוצמה לשנות את פרעה, כפי שמכת בכורות שינתה את החלטת פרעה באופן סופי לשחרר את העם, אבל אם היה משחרר במכת ברד פרעה הוא היה יוצא כביכול בעל תשובה, כי עד עכשיו כביכול היה כמו שוגג, ומעכשיו הוא קיבל השגות בעוצמת בורא עולם שהוא כל יכול שמחבר אש ומים יחד דבר שלא הגיוני בטבע, ושהוא מלא רחמים גם לפני זה שלא הרגו בדבר וגם במכת ברד עוצמה היה חסדים גדולים לפרעה ועמו.

ובורא עולם ביקש מפרעה להתבונן בכל זה ושיתהפך לטובה, ולא יחשוב שזה בלתי אפשרי, אלא ילמד מהמכה עצמה שכשם שאש ומים עשו שלום כך מצרים וישראל יכולים לעשות שלום מעתה אם ירצה.

ולכן יש חשיבות למכת ברד שהיא שקלוח כנגד כל המכות כפי שמכת בכורות שקולה כנגד כל המכות, רק במכת ברד היא שקולה לטובה – דהיינו שבכוח מכה זו בצירוף כל המכות בפרט מכת דבר להחזירו בתשובה שתתקבל, ואולי לכן לא כל המכות נכתבו בפרשה אחת, כי עד ברד כולל ברד הייתה אפשרות לתשובה מתקבלת, ומפרשה הבאה המכות שלאחר מכת ברד עד מכת בכורות זה הדרך לכניעת פרעה מתוך תשובה שלא התקבלה.

ואילו מכת בכורות לאחר כל המכות גרמה שפרעה ישחרר את ישראל אבל אז הוא כבר לא נחשב בעל תשובה, אלא רשע שהרשיע במזיד, כי אחרי מכת ברד הוא נחשב מזיד בפרט שהודה בעצמו שה' הצדיק והוא ועמו רשעים, והודה שהיה בידו לחזור בתשובה ולא חזר, ולכן גם כששחרר בסוף את עם ישראל זה כבר לא תיקן את חטאו אלא נחשב כרשע שנאלץ לגרש את עם ישראל מפחדו שכולם ימתו.

ולפי זה מובן מדוע בורא עולם לא הסתפק באמירת פרעה ה' הצדיק בכדי שיחשב בעל תשובה גמור, ואכן כפי שמשא רבינו אמר לפרעה התשובה שלך לא שווה כי ברגע שתיפסק המכה אתה תחזור להרשיע, וכפי שהסברנו קודם, אכן פרעה חזר בתשובה לא רק מתוך יראה ופחד אלא גם מתוך אהבה והכרה שה' הצדיק, ובכל זאת התשובה שלו לא החזיקה כי פרעה השאיר פתח לעבירה, וכפי שהרחבנו

ובהמשך כתוב "ויך הברד את כל אשר בשדה מאדם ועד בהמה", דהיינו שאכן היו אנשים במצרים שלא פחדו מדבר ה' שיהיה מכת ברד שתהרוג אנשים ובהמות ולכן הם השאירו את העבדים והבהמות בחוץ.

אומנם קשה, שאם לא פחדו, מדוע הם האדונים בעצמם לא יצאו החוצה להוכיח שהם אינם מפחדים מהסכנה, למה שלחו רק את עבדיהם ואת בהמותיהם החוצה?? וגם קשה מאוד מי משוגע שישכן את רכושו לאבדון, כאשר ראה שכל הזהרות משה קודם מכה זו התקיימו במלואם, ובפרט לשיטות שבמכת דבר הבהמות שהיו בבית לא מתו בדבר, למה הם בלי היגיון סיכנו את רכושם לריק??

וייתכן לתרץ על פי מה שכתבנו קודם, שבורא עולם אמר לפרעה ע"י משה רבינו, שבמכת ברד הוא יוכח לראות בטוב ה' ובחסדי ה', שלמות שהכה במכת ברד, עדיין רחמיו על ברואיו ולכן השאיר להם את התבואה למאכל, וגם הזהיר שיכניסו את העבדים ואת הבהמות לבית כך לא ימותו בעלי חיים, כי רחמי ה' על כל מעשיו.

הקב"ה שולח את משה להודיע לפרעה, "כי בפעם הזאת אני שלח את כל מגפתי אל לבך ובעבדיך ובעמך בעבור תדע כי אין כמני בכל הארץ: כי עתה שלחתי את ידי ואך אותך

וטהר לבנו – וארא

בכוח לעם ישראל נגד רצון העמים על אפס וחמתם, אלא הקב"ה בא אליהם בדברי שלום למרות שידע שהם לא רוצים ויפסידו את המתנה הגדולה ביותר ששווה יותר מחיי העולם הזה, שזה חיי תורה וחיי קדושה וחיי נצח בטוב אין סופי.

וממילא ברור הוא שלמרות שהקב"ה צווה את משה להילחם עם סיחון, וממילא ברור שיהיה מלחמה עם סיחון ודברי השלום לכאורה מיותרים, בכל זאת משה הקדים בדברי שלום כדרכו של הקב"ה במתן תורה, שלא יהיה תרעומת לגויים שעם ישראל תקפו באכזריות ולא בחרו בשלום, ואכן כך התגלגלו העניינים במלחמת לא' המלכים בכיבוש יהושע שהם באו ויזמו מלחמה ביהושע ולא יהושע בא ויזם נגדם מלחמה בהפתעה נגד רצונם במלחמה.

ואומנם ממצרים לומדים שלמרות שיש סיבות למכות מצרים ולא מכה אחת שתהרוג את כל המצרים או לפחות את כל צבא מצרים בבת אחת, שזה בגלל רצון ה' לגלות את כוחו בעולם, מכל מקום מאחר שיש כבר ראייה ממתן תורה אפשר ללמוד עוד סיבה לגבי מצרים שגם בגלל שה' רצה שיהיה מתינות והקדמה בדרכי שלום לכן נשלח משה ולכן המכות היו במנות קטנות, עשר מכות והריגת צבא פרעה היה רק בסוף כל המתינות.

ויתכן עוד לפרש, שמעולם ה' לא אמר שישמיד את מצרים, רק המטרה הייתה לדונם ולהענישם, וגם שידעו שה' שולט בעולם, והמטרות יכלו להתקיים גם בלי לשלוח את משה לפרעה, אלא ה' היה נותן את העשר מכות לפרעה וה' היה מפלא בין עם ישראל למצרים, וכך היו רואים שיד אלוקי ישראל בדבר, ובסוף בדרך הקשה היו רואים בבירור שה' אלוקי ישראל השולט בכל הכוחות הענישים.

אבל ה' שלח את משה בכדי להקדים לו על מהות המכות, ועל מטרת ה' שיתבונן שיש בורא עולם, וכך הקדים לפרעה ולמצרים את ההכרה והידיעה בכוח ה' על הבריאה - מתון, וכל זה מחמת דרכי שלום, שצריך להיות הוגנים גם כלפי אויב שידע מה רוצים ממנו ולמה נלחמים נגדו.

ובעצם יש להתבונן עוד, מדוע סרה טענת הגויים נגד מסירת התורה לעם ישראל, הרי הגויים יכולים לטעון אילו הקב"ה היה פונה לעם ישראל במצווה הקשה ביותר לישראל כדוגמת רציחה לישמעאלים וכו' אולי גם ישראל לא היו מקבלים את התורה?!

ואולי כאשר הקדימו ישראל לומר "נעשה ונשמע", זה הסיר טענת הגויים הנ"ל, כי כידוע היהודים לא מקבלים שום דבר כמובן מאליו, עז כזי כן שאומרים בדרך גוזמא, שכאשר יהודי ניצב מול מראה הוא מתווכח עם הדמות שבמראה, ורק כאשר מתנפצת המראה נגמר הויכוח, וגם על זה התווכחו עמי וכשאמרתי הנה התווכחתם, ענו לי זה לא ויכוח!! ועצרתי מיד את הויכוח כי הוא לא היה נגמר!! והיהודים כשאמרו נעשה ונשמע זה ההיפך ממהותם לקבל בלי לדעת ובלי להבין את כל דרישות הבורא בתורה הקדושה, אם כן כבר סרה ממילא טענת הגויים, והיהודים התעלו לדבר כמלאכי השרת כי לא דברו כטבעם אלא מעל לטבעם ומהותם, ואכן מהות יהודי זה להתמודד כל שעה ושעה במלחמה קבועה בהבנת התורה ומפרשיה וללבן כל צדדי הסוגיות לעומק.

"וידבר ה' אל משה" – דיבור קשה, מהלך חדש

ותמהנו בתחילת הפרשה, הרי מדובר בבית דין של מעלה, ולא איש ויתנחם, וה' יודע מחשבות אדם, אז מה היה המחשבה והראייה הראשונה של הקב"ה במידת הדין, ומה הייתה הראייה והמחשבה הסופית של בורא עולם?!

וכמו כן הבאנו דברי המדרש מדוע דיבר משה קשות עם ה', וזה לשון המדרש רבה ו' ב' "ארי" בר סימון "כי העושק

אותך ואת עמך במגפה וכולכם הייתם מתים מיידית רק המטרה ששלחתי את משה שיעשה עשר מכות זה במטרה לחזק את האמונה בה' ובכוחו, לפרעה ולמצרים, ולפרסם את כוח ה' בכל העולם, ובפרשת בא גם מפורש שזה לחזק את עם ישראל לדורות על כוח השם והשגחתו בעולם.

אך אם כן קשה לי דברי רש"י בחומש דברים ב' כ"ו על הפסוק "ואשלח מלאכים ממדבר קדמות אל סיחון מלך חשבון דברי שלום", ממדבר קדמות - אע"פ שלא צוני המקום לקרוא לסיחון לשלום למדתי ממדבר סיני מן התורה שקדמה לעולם כשבא הקב"ה ליתנה לישראל חזר אותה על עשו וישמעאל וגלוי לפניו שלא יקבלו ואעפ"כ פתח להם בשלום אף אני קדמתי את סיחון בדברי שלום. ד"א ממדבר קדמות ממך למדתי שקדמת לעולם יכול היית לשלוח ברק אחד ולשרוף את המצריים אלא שלחתי מן המדבר אל פרעה לאמר שלח את עמי במתון:

ולכאורה על פירושו השני של רש"י קשה, שהרי לכאורה אין למשה הוכחה שצריך להקדים שלום לסיחון לפני המלחמה, ממה שהקב"ה לא הכה את מצרים בברק אחד לשרוף את כולם בבת אחת ולהוציא מיידית את עם ישראל, כי הקב"ה רצה לעשות קידוש השם, שיתפרסם שמו וכוחו במצרים ובכל העולם ולעורר את עם ישראל באמונה בכוח ה' ככתוב במפורש בפסוקים, ואין מכאן ראייה כלל לעניין לדבר ולפעול במתינות ובדרכי שלום ובדיבור שלום?!

ונראה לתרץ על פי המפרשים בדברים שם (שפתי חכמים, ומשכיל לדוד), שכתבו שעל כל פירוש יש קושיה (אחרת) ומ2 הלימודים ביחד למד משה עניין זה, וכפי שביאר המשכיל לדוד שלפירוש הראשון קשה שאין ראייה ממה שהקב"ה שאל לפני מתן תורה את כל הגויים האם רצונם לקבל את התורה, כי הוצרך לעשות כן כדי שלא יקטרגו על נתינת התורה לישראל, ועוד קשה שהרי במתן תורה כאשר הגויים לא רצו לקבל את התורה הקב"ה הניחם לחיות, ואילו לגבי סיחון שכשלא רצו לקבל את דברי השלום נלחמו עמם והרגום? לכן מביא רש"י עוד ראייה ממצרים שהוא דומה בדומה, אבל גם לפירוש זה קשה שהיה צריך להיות כתוב "ממצרים קדמות"? ולכן לומדים משני הלימודים גם יחד, כי אין הוכחה בפסוק איך לפרשו כראוי.

ולעני"ד על ההסבר שמשה למד ממצרים, לא רק קשה הלשון "ממדבר קדמות" אבל ההוכחה טובה היא, אלא גם ההוכחה ממצרים קשה, גם בגלל הטענה שמטרת מכות מצרים היה בכדי שמצרים וכל העולם ועם ישראל ידעו שהקב"ה שולט בכל היצורים ובכל כוחות הטבע שבעולם ובעל כל הכוחות כולם גם מעל הטבע, וממילא אין ראייה לחובה להקדים שלום ממצרים וכאמור קודם,

וגם ראייה לדחיה זו, שהרי הקב"ה במצרים למרות כל דברי השלום והמתינות מכל מקום לא השמיד את כל המצרים אלא רק הכם ורק מעטים מהם מתו?!

אבל באמת עיקר הראייה זה ממתן תורה ולכן כתוב ממדבר קדמות, כי הראייה היא שהקב"ה למרות שהחליט לתת לעם ישראל את התורה, בכל זאת לא נתן את התורה

כתב רש"י: דבר אתו משפט – קשה, על שהקשה לדבר ולומר למה הרעתה לעם הזה.

והנה במדרש שמות ה' כ"ב כתוב שכשטען משה לה' למה הרעתה? ביקשה מידת הדין לפגוע במשה על עזות פניו כלפי הקב"ה, וכיון שראה ה' שבשביל סבל ישראל טען זאת אז לא נענש על כך.

וטהר לבנו – וארא

דעתו של משה שבגללם דיבר משה קשות אל ה', שלכן מידת הדין רצתה לפגוע במשה רבינו.

והנה בפסוק מתו כל האנשים המבקשים את נפשך כתוב במדרש ה' ה' שהכוונה לדתן ואבירם, ומקשה המדרש וכי מתו?? והלא דתן ואבירם הם הניצבים כאן וגם במחלוקת קרת, אלא הכוונה מתו שנהיו עניים, שעני חשוב כמת.

ואכן דתן ואבירם כשהיו עניים לא הייתה להם כניסה לפרעה מלך מצרים, אבל בכל זאת הם סיכנו את משה שבלבלו את דעתו שלכן מידת הדין רצתה לפגוע במשה רבינו, ואם כן מה הועילה הבטחת ה' שאין למשה לפחד מדתן ואבירם?? הרי הם באמת סיכנו את נפשו של משה??

אבל היות ושלוחי מצוה אינם ניזוקין לכן לא פגעה בו מידת הדין, ולמרות שבמקום שמצוי סכנה יש חשש סכנה גם לשלוחי מצווה כפי שאומרת הגמרא בפסחים דף ח', ולכן סכנה מפרעה ממלך בשר ודם שיש לו בחירה להרע, זה נחשב לשכיח היזיקא - סכנה מצויה, אבל יתכן שעונש מהקב"ה – ממידת הדין על זה יש לו הגנה מבורא עולם שלא ינזק בפרט כשהקב"ה שלח אותו.

ולפי זה מובן, שאכן היה מגיע למשה רבינו עונש על פי מידת הדין כי דיבר קשות אל הקב"ה שזה עזות פנים כלפי הקב"ה, אבל בכל זאת משה רבינו לא ניזוק כי היה שליח מצווה שאינם ניזוקים.

סכנת דתן ואבירם – המשך

ומבקשים בכל כוחם לבלבל דעתם הצרופה והטהורה של גדולי ישראל.

אבל הקב"ה יצילנו מידם, שהקב"ה יגן כפי שהגן על משה כך יגן על גדולי ישראל שלא ינזקו חלילה מאותם רשעים הדתן ואבירם של דורנו.

ומצאתי מדרש שאולי מגלה טפח מסיבת השנאה של דתן ואבירם למשה רבינו, שכתוב במדרש **רבה א' כח'** שמשה לפני שהרג את המצרי פנה כה וכה, מפרש המדרש שראה מה עשה בבית ומה עשה בשדה, וראה שהמצרי בא גם על אשת דתן ולכן הרגו משה מדין נואף.

ויתכן שמכאן מקור השנאה של דתן נגד משה כי התבייש ממה רבינו גילה רע במשפחתו ברוח הקודש, ואולי לכן רצה דתן שפרעה יהרוג את משה, כך שאף אחד לא יגלה את סודות משפחתו הרעים האפלים, והרבה מהקנאות והשנאה מגיע מתוך מום פנימי נסתר וכידוע, וכידוע מה שאומרים שההגנה הטובה ביותר היא ההתקפה.

ולא ישמע אליכם פרעה ונתתי את ידי במצרים

ולמרות שכל בעל הבית זכותו להגן מפני פורץ החודר לרשותו, אבל כאן הייתה מידת אכזריות שנדרשו המצרים להתחשב ביהודים לקחת קש ותבן מחמת גזירת פרעה.

אבל המצרים במקום להתחשב שמחו להכות באכזריות את היהודים, לעומת השוטרים היהודים שהתחשבו בצערם של ישראל ולא רק שלא לחצו אלא חטפו מכות במקום היהודים.

וללמדנו שגם על מידת ההתחשבות ה' מודד ומעניש כשרואה חוסר התחשבות והתעלמות אכזרית אפילו שמדובר בגוי שלא מתחשב ומתאכזר, וכ"ש ביהודי רח"ל.

העיר כשתינוק בידה וצרחת עליו והלשינה עליו למפקדיו שהיכו אותו באכזריות באלה מכות נמרצות כשהוא מסופק האם אשה אכזרית זו צפתה באכזריותה במכות שחטף, ומתוך זה בער בו לנקום באשה מרשעת זו, ואכן קצת לאחר תקרית זו הסתיימה המלחמה והוא בא עם כמה יהודים לנקום בה, ולמרות שמצא אותה בכל זאת הוא לא היה מסוגל לחרות בה כי אחזה תינוק ביד, ולא רצה להידמות לרשעות של הנאצים!!

אבל להפתעתו לאחר שנים הוא קיבל גזיר מעיתון **לייף** משנת תש"ה שבו סופר על נאצים שנדהמו לגלות על אכזריותן של

יהולל חכם זה משה, עושק שעשקו אותו דתן ואבירם, **יהולל חכם - עירבבו אותו** "ויאבד את לב מתנה" וכי תעלה על דעתך שהיה משה מתאבד? אלא הם **השקניטוהו** ואמרו לו "ירא ה' עליכם וישפט", ואף הוא מקפיד ואומר "ומאז באתי אל פרעה", אמר לו הקב"ה "אני הכתבתי עליך שאתה עניו ואתה מקפיד על דברי, באותה שעה בקשה מדת הדין לפגוע בו".

ובעצם קצת רקע למה שהיה קודם, כאשר פרעה החליט לעשות קושי השעבוד על ישראל ולבטל להם את מנוחת השבת, כתוב במדרש ה' יט' כיון שגזר פרעה כן, הלך משה למדין ועשה ששה חדשים, ואהרן היה יושב במצרים, ואותה שעה החזיר משה אשתו ובניו למדין, ואחר ששה חדשים נגלה הקב"ה על משה במדין, ככתוב "ויאמר ה' אל משה במדין לך שב מצרים כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך" פרק ד' פסוק יט'.

וכשבא משה ממדין ואהרן ממצרים כתוב "ויפגעו את משה ואת אהרן נצבים לקראתם בצאתם מאת פרעה" ומוסיף המדרש, מהו נצבים?? אמרו רבותינו: דתן ואבירם היו עמהן ככתוב (במדבר טז) "ודתן ואבירם יצאו נצבים", והם התחילו מחרפים ומגדפים כלפי משה ואהרן:

וייצא שהפסוק שמתו כל האנשים המבקשים נפשך נאמר על פגישה זו שמשה פגש את דתן ואבירם שהיו נצבים וחירפו וגידפו אותו והם אלו שכתוב במדרש שעירבבו

אומנם עדיין צריך ביאור מדוע משה רבינו התבלבל מדברי דתן ואבירם שטענו נגדו בחוצפה דברים קשים על אשמתו בקושי השעבוד של עם ישראל, עד כדי שמשה רבינו נכשל ודיבר בעזות פנים אל ה' "ועוד קשה, שהרי הקב"ה הבטיח לו שאין לו מה לפחד מדתן ואבירם, אז נכון שבסופו של דבר משה רבינו לא נפגע ממידת הדין כי פעל לטובת עם ישראל בשליחות הבורא יתברך, אבל בכל זאת מדוע הקב"ה זימן למשה רבינו מצב של סכנה שכזה?

ויתכן שהקב"ה רצה ללמד אותנו משה רבינו לכל הדורות הבאים, על גודל הסכנה שיש אפילו לגדולי ישראל מיהודים שפועלים בקנאות כאילו לשם שמים מתוך דאגה עמוקה כביכול לעם ישראל, ולכן משה רבינו התבלבלה דעתו מכוח עוצמת צער בני ישראל שהם המחישו לו בקנאות השקר שלהם.

וההיסטוריה ממשיכה עד עצם היום הזה שקנאים כביכול לשם שמים באים לצעוק על גדולי ישראל

מצאתי מדרש בסוף הפרשה, שטוען אם פרעה חטא שהקשה את לבו, מה אשמים כל העם המצרי שסבלו עשר מכות??

אבל הקב"ה הוכיח את רשעות מצרים כשפרעה גזר שהיהודים יקוששו קש ותבן ללבנים, אז היהודים נפוצו בכל מצרים לחפש קש ותבן, והיה המצרי רואהו בתוך שדהו ומכה נמרצות את היהודי ושובר את שוקיו.

וללמדנו שגם על מידת ההתחשבות ה' מודד ומעניש כשרואה חוסר התחשבות והתעלמות אכזרית אפילו שמדובר בגוי שלא מתחשב ומתאכזר, וכ"ש ביהודי רח"ל.

אגב זה מזכיר לי סיפור על משה גרינפילד מארה"ב שהיה בחור בזמן השואה האיומה, ולקראת סוף השואה כאשר כוחות הבריית הפגיו את גרמניה הנאצית, ציוו אותו הנאצים לפנות הריסות ולתקן את ביתו של ראש העיר שהופגז, ותוך כדי שהוא מפנה הוא הבחין בכלוב עם ארנבות מבוהלות ולולי טיפולו לסלק את ההריסות מכלובן הן היו מתות, ותוך כדי עבודתו הבחין בשאריות מאכלן מעט עלי חסה רקוב ופיסת גזר רטובה מרוקן של החיות, ומרוב רעב של אסיר מחנות הוא פתח ואכל ברעבתנות את שאריות אלו, אך לפתע תפסה אותו אשת ראש

וטהר לבנו – וארא

שעברו היהודים מהנאצים, אבל העם המצרי בוודאי ידע את גודל שברם וסבלם של העם היהודי, כי ראו שלא גנבו אוכל משדותיהם רק קש ותבן בשיא הלחץ והיו מבררים מה פשר הדבר והיו מבינים את גודל שברם של העם היהודי, ובכל זאת התאכזרו ברשעות!! ולא שמענו שהמצרים התאבדו בראותם את האכזריות של עמם, בפרט שפתאום ראו שמלאו במקום לבניה חסרה תינוק יהודי שהסריח למרחקים כדברי המדרש על הפסוק **"הבאשת את רחינו"**.

דיבר עמו קשה – על טענת משה למה זה שלחתיני?

ונראה לתרץ על פי המדרש ובה וורבי יהודה אמר כך אמר משה בשעה שאמרת לי לך ואשלחך אל פרעה במדת רחמים אמרת לי שאתה עתיד לגואלן שמא עד שבאתי נהפכה למדת הדין? אמר לו הקב"ה אני ה' במדת רחמים אני עומד ככתוב **"ויואמר אליו אני ה'"**.

וייתכן שאכן יש לחקור בקושי השעבוד שצמצם את משך הגלות האם זה מידת הרחמים שהרי זה זירז את גאולת ישראל, או שזה מידת הדין כי במציאות בזמן קושי השעבוד היה כאב וצער עצום קשה מנשא לעם ישראל? ואולי מחמת צערם של ישראל ראה משה רבינו את קושי השעבוד כמידת הדין, ולכן תמה והטיח כלפי מעלה שהרי הבטחתי שתגאלם במידת הרחמים, ועל זה ענה לו הקב"ה אכן כל הגאולה היא במידת הרחמים וגם קושי השעבוד היות וזה מצמצם את משך שנות הגלות זה נחשב למידת הרחמים, בפרט במצב הזה שאילו נשארו ישראל במצרים עוד רגע אחד היו שוקעים בשער הנון של שערי טומאה ומשם לא היו יכולים לצאת ולהיגאל.

אומנם בלשון המדרש שכתב **"שמשה טען להקב"ה: שמא עד שבאתי נהפכה למידת הדין"**, משמע שמשה חשב שבגללו נהפכה מידת הרחמים למידת הדין, וצריך ביאור בדבר, מה פתאום חשב משה שקושי השעבוד שראה וכאב את צערם של ישראל שהיא לדעתו מידת הדין, קשורה אליו ושהגיעה באשמתו הרי הקב"ה הודיע לו במפורש שיהיה קושי השעבוד מיוחד דווקא אחרי שמשה יבקש מפרעה לשלוח את עם ישראל?!

ולראיתי בבת עין וכן כתב החתם סופר, שמשה חשב שבגלל חסרון בעוונה שלו לכן גרם שיהפך מידת הרחמים למידת הדין, ולכן שאל למה זה שלחתיני, אבל בכל זאת **עדיין קשה** שמדוע חשב משה שיש כאן מידת הדין בקושי השעבוד שנגרם בגללו, בגלל חוסר ענוותו, הרי קושי השעבוד היה ידוע למשה קודם שזה מה שיקרה כתוצאה משליחותו לפרעה, ובכל זאת אמר לו הקב"ה שזה עדיין גאולה מתוך רחמים, וזה נאמר לו כמובא בפרשת שמות אז לא הקשה משה איך מסתדר קושי השעבוד יחד עם מידת הרחמים, אלא שמשה הבין שקושי השעבוד זה מידת הרחמים, ומדוע פתאום החליט משה שנהפך כאן מידת הרחמים למידת הדין, ועוד בגללו, בגלל גאוותו?!

אלא נראה שמתוך שדתן ואבירים העיזו פניהם בחוצפה כנגד משה והאשימו אותו בצער בני ישראל, התבלבל משה כפי שכתוב **במדרש רבה ו' ב' "אר"י בר סימון "כי העושק יהולל חכם"** זה משה, **עושק** שעשקו אותו דתן ואבירים, **יהולל חכם** - עירבבו אותו, ולכן הבין משה שהביזיונות והחוצפה מגיע לו בגלל חסרון בעוונה אצלו, וכמו כן אם ככה מתחצפים לגואלם של ישראל המאומת כנראה שקושי השעבוד היה מעל ומעבר לנגזר על פי מידת הרחמים, ולכן טען משה רבינו שהוא אשם במידת הדין שנוצר כאן בגללו.

וייתכן שחוצפת דתן ואבירים לא היה עונש למשה על גאוה חלילה, אלא זה שימש ניסיון למשה האם מתוך עוונתו יאשים את עצמו שזה עונש על גאוותו, בטעות, או שיחליט שזה רק ניסיון שיגרום לו להטיח דברים כלפי מעלה, או שחוצפתן שימש ניסיון עבורו בעוונה שלא יפגע מדבריהם כמשמעות לשון המדרש הנ"ל לכאורה.

הנאצים, כשראו את זוועות מחנה בוכנוואלד **ומתוך בושח ומצפון הם התאבדו**, וברשימה הייתה גם **אשת ראש העיר!!!** ו**אותו** משה שמח שהוא לא נקם אלא היא בעצמה הרגה את עצמה ובאה על חשבונה בלי שהוא יצטרך לסבול מנקיפות מצפון כל חייו, (זמן גליון 35).

אכן יתכן שאשת ראש העיר למרות רשעותה ואטימות לבה האכזר, בכל זאת יתכן שלא ידעה את עומק וגודל הזוועות

כתב רש"י: שה' דיבר קשה עם משה על שדיבר בעזות כשטען למה הרעתה לעם הזה. והבאתי קודם דברי המדרש שלכן **ביקשה מידת הדין לפגוע במשה, וכיון שראה ה' שבשביל סבל ישראל טען זאת לכן לא נענש**.

והנה בפרשת שמות הבאתי **מדרש רבה שמות ה' א'** שכתב שבכדי שהקוד הגאולה **"פקוד פקדתי"** יהיה עוצמתי ואמין לחלוטין, שהאומרו הוא אכן הגואל האמיתי, **לכן משה נותק מקטנותו מבית אביו שנים רבות** עד גיל 80 שנה, בכדי שלא יאמרו שמשה משתמש בשקר בקוד שנמסר לו מאביו, בטענה שיוסף מסרה ללוי, ולוי לקהת, וקהת לעמרם. ולצורך אמיתות הקוד לכן נתלש משה מבית אביו שנים רבות וארוכות מילדותו.

למרות שהמדרש מזכיר שבגיל 12 נתלש משה מהוריו, אבל אם הכוונה כפשוטו שעד גיל 12 היה חי אצל אביו, זה לא יתכן שהרי משה גדל בבית פרעה, וכמו כן אם היה מסתובב רבות בילדותו בבית הוריו למרות שגדל אצל פרעה, אם כן יתכן שאביו לימד אותו את הקוד ואת משמעותו דבר שגם ילד בן 12 יכול להבין ולזכור משך עשרות שנים, והוא המדרש בא להבהיר שעם ישראל יאמינו במשה שהוא הגואל כי לא יתכן שקיבל זאת מאביו, אלא הכוונה שהיה עד גיל 12 במצרים שיכל לראותם, ואולי לא לפוגשם כי לא רצה שפרעה ידע שהוא בן עמרם ויוכבד ולסכן את בתיה מאמצתו ואת מרים אחותו, ובפרט שמפורש במדרשים שהנתק והיה בבית פרעה ובמדין עד גיל 80.

עוד כתבתי שם שמלבד הקוד **"פקוד פקדתי"** היה על משה **להסביר מדוע ה' הוריד 190 שנה מסך 400 השנים שנגזרו** שיהיו בגלות מצרים, וזאת ע"י **קושי השעבוד** הוא שגרם לצמצום שנות הגלות, שסבלו ב210 שנים מה שסובלים במשך 400 שנה.

ולכן היה על משה להבין בחדות שכל התהליך שפרעה הכביד על העם לקושש קש ולהספיק לבנות באותו הספק כפי שבנו קודם כשסופק להם החומרים, זה בעצם תשובתו לעם שקושי השעבוד גרם לצמצום שנות הגלות, ומשה שנותק מאביו ואמו מקטנותו וגדל בלי הורים יהודים היה עליו להבין שכל חייו תלויים בתשובה זו, שזה בדיוק הקוד והסברו על צמצום הגלות ב190 שנה בגלל קושי השעבוד.

ובפרט שהקב"ה אמר לו מראש ששליחותו לפרעה רק תחמיר את השעבוד על עם ישראל, וכפי שכתוב **במדרש רבה ג (ט) על הפסוק "ואני ידעתי כי לא יתן אתכם מלך מצרים להלוח"** ראה הקב"ה מה **עתיד פרעה הרשע לעשות ולהכביד העבודה על העם מעת שילך בשליחותו**, וכדי שלא יטעה בדבר **הודיעו הקב"ה** כך וכך עתיד פרעה לעשות בזמן שתלך בשליחותי, **כדי שלא יטיח דברים כלפי מעלה, ואעפ"כ הטיח דברים כלפי מעלה**.

אומנם אם כן מדוע בכל זאת משה טעה והטיח דברים כלפי מעלה? נכון, שקודם הסברנו שזה היה בגלל צערם של ישראל שצעקו מכאב, בכל זאת זה רק מסביר את צעקת משה על כאבם של ישראל כפי שצעק והתפלל לה' לפני קריעת ים סוף למרות שה' הודיע קודם למשה שהוא מטעה את פרעה לרדוף אחרי בני ישראל בכדי לנקום בו בים סוף, בכל זאת כשעם ישראל כואבים וצועקים מכאב גם משה ברחמיו נזעק עמם בתפילה, אבל להטיח דברים כלפי מעלה היתכן ומדוע? למרות כאבם של ישראל מדוע להטיח כשידע את האמת? וכל סיפור חייו טמון באמת זו!!